

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București

GR. CONDURATU
Consilier la Curtea de Apel
din BucureștiALEX. CERBAN
Dr. în Drept din Paris
Profesor UniversitarALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
AvocatTR. ALEXANDRESCU
Prim-Președinte
Tribunalul TeleormanV. ANGHLOVICI
Dr. în Drept din Paris
Jud. Trib. IlfovEUG. EMMANUEL
Dr. în Drept din Paris
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

ABONAMENTULUn an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 300 lei
„ Magistrați și Avocați fără supl. 150 „
6 luni prețul cel de sus pe jumătateAPARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 13/29 —

Blok-Notes pentru avocați, magistrați, grefieri, bune pentru notițe zilnice pentru birou, se găsesc de vânzare la Tip. „Curierul Judiciar“ PREȚ REDUS 3.50 bucata.

S U M A R

— Problema unificării legislațiilor din România, de d-l V. Ecbiccanu, Prim-Președintele Curții de Apel Clujina

JURISPRUDENȚA:

— Înalta Curte de Casație s. II: H. Weinsürfel condamnat pentru crima de înaltă trădare (Competența instanțelor penale militare de a judeca), cu o Notă de d-l av. Vintilă Dongoroz;

— Trib. Tecuci: Consulatul regal Elen cerind regularizarea succesiunii def. Vasile și Costea Alexiu;

— Trib. Ilfov s. I civ. cor.: Ana D. Paduraru cu Agata Arghelescu. (Natura raporturilor juridice dintre soți bazate pe un interes material. Interpretarea art. 30 din decretul-lege dela 2 Aprilie 1920), cu o Notă de d-l profesor Al. Cerban;

— Judecătoria ocol. Il Câmpu Lung: Moise Orețanu cu frații săi pentru partaj. (Efectele înstreinării consimțite de un comasentor, în acțiunea de cșiro din indiviziune), cu o Notă de d-l avocat Alex. Velescu;

— Recenzie de P. Vasilescu și E. C. Decusard. — Lămurire.

PROBLEMA UNIFICĂRII LEGISLAȚIILOR DIN ROMÂNIA

Problema unificării legislațiilor este de o importanță atât de mare, încât ese din domeniul pur juridic pentru a intra în cadrul marilor probleme, care alătura de reforma agrară, electorală și administrativă, sunt menite a alcătui baza de coeziune sufletească și de cimentare a unității naționale a României Mari.

După ce s'a agitat îndelung, mai ales în sferile juridice din București, după ce s'a discutat în presa zilnică și cea periodică, această problemă, grație stăruințelor ministrului de fericită memorie, răposatul Dimitrie Greceanu, a luat un început de executare prin faptul constituirei unei Comisii generale, pe lângă Ministerul Justiției, destinată special a se ocupa cu lucrările unificării tuturor legiilor de fond și de procedură în vigoare astăzi în România. Comisiunea în chestiune, compusă din magistrați, avocați și profesori din vechiul regat și provinciile alipite, în cursul lunii

Noembrie 1920, în întrunirile ce a ținut, a avut deja un schimb de păreri asupra muncii uriașe ce-i stă înainte. Din partea Basarabiei au fost numiți în această comisiune subsemnatul, împreună cu d-l Consilier Pavel Crăciunescu, ambii fiind chemați de a participa la întrunirile generale ale Comisiunii.

În aceste întruniri s'a discutat asupra modului de procedare la lucru și asupra metodelor de investigare a materialului enorm, ce va servi drept bază pentru unificarea legislației. S'a hotărât împărțirea Comisiunii generale în 4 sub-comisii pe specialități: sub-comisia de drept penal, sub-comisia de drept civil, sub-comisia de drept comercial și sub-comisia de drept constituțional. S'a dispus ca reprezentanții provinciilor alipite să facă parte și să aducă contribuția lor științifică după posibilitate în toate sub-comisiile.

Sub-comisia care a fost chemată mai întâi și mai urgent la lucru a fost cea a dreptului penal, pusă sub președinția d-lui Președinte al Curții de Casație, Stoicescu, pentru că guvernul față de dese conflicte de competență și de jurisdicție, ivite între legiurile penale din România, Ardeal și Bucovina, se grăbește a veni cu un proiect de cod penal renovat, chiar în actuala sesiune parlamentară. În întrunirea sub-comisiei penale ce a avut loc la Ministerul de Justiție, s'a discutat chestiuni de o deosebită importanță, asupra cărora se cuvine să insistăm. S'a discutat mai întâi asupra modului de împărțire și de elaborare a materialului legislativ, unii dintre membri cerând ca fiecare membru din sub-comisie să ia câte o materie deosebită pentru studiu, iar alții, combătând această idee, au opinat ca una și aceeași materie să fie studiată concomitent de toți, pentru ca astfel fiecare membru să-și poată spune părerea asupra ei. Evident că ultima soluțiune era mai preferabilă, pentru că numai astfel reprezentanții provinciilor alipite aveau posibilitatea a aduce contribuția lor asupra tuturor chestiunilor, ceea ce s'a și admis.

În urmă au fost ridicate următoarele chestiuni:

1) înlocuirea diviziunii tripartite a infracțiunilor prin cea bipartită, admisă în unele coduri noi europene (elvețian-italian); 2) înlocuirea concepției culpabilității din codul penal (concepția școalei spiritualiste clasice), prin aceea a necesității sociale (noțiunea primejdiei sociale a școalei pozitivisto-antropologice); 3) în fine oportunitatea substituției ideii imputabilității și responsabilității, bazată pe noțiunea clasică a liberului arbitru, prin aceea a discernământului infractorului, adică a posibilității sale de a-și da seamă, de a raționa asupra gravității crimei. Discuțiunea în această privință a fost foarte agitată, unii membrii înclinând în spre admiterea propunerilor arătate în anteproiectul de revizuire al codului penal. Opiniunea predominantă a fost pentru un sistem eclectic-intermediar, întrucât în această privință atât teoriile școalei vechi clasice, cât și teoriile școalelor noi penale au părțile lor extreme, slabe și inadmisibile, care nu rezistă la o serioasă analiză științifică. Afară de aceasta, admiterea principiilor expuse mai sus, ar implica în sine schimbarea radicală a însăși bazelor codului penal actual și a întregului sistem penitenciar, ceea ce ar da loc la mari dificultăți. Și apoi, chiar cele mai noi coduri penale europene, precum e codul penal norvegian, au ca punct de plecare *tot principiile școalei vechi clasice atenuate și transformate bineînțeles sub lumina noilor descoperiri și achiziții științifice ale școalelor antropologice și sociologice penale*. Asupra sistemului eclectic intermediar, propus de noi, s'a oprit întreaga Comisiune.

În urmă sub-comisia penală, de comun acord cu celelalte sub-comisiuni, civilă, comercială și constituțională, a hotărât a lua drept bază pentru lucrarea de revizuire și unificare, *actualele coduri în vigoare în vechiul regat*, cari au deja o împănăntenire de mai bine de jumătate de veac.

Planul Comisiunii de unificare este de a elabora în diferite ramuri legislative, un sistem omogen de legiuri uniforme, cari să reprezinte nu numai selecționarea și contopirea dispozițiilor celor mai bune din actualele legiuri românești, ardelenesti, bucovinene și basarabene, dar în cari însăși principiile fundamentale ale acestor legiuri să fie transformate, potrivit noilor cerinți doctrinale, precum și experiențelor de viață acumulate în decursul vremurilor.

Este lămurit dar că lucrarea de unificare legislativă va alcătui nu numai o operație de combinare și nivelare forțată, nu numai o punere în concordanță pur mecanică a sistemelor și principiilor legale în ființă în diferite regiuni ale României, ci, în acelaș timp, va constitui o operă de reformă mai mult sau mai puțin radicală, a acestor principii, operă care să reprezinte un progres în evoluția istorică a dreptului românesc.

Modernizarea sistemelor noastre legislative civile și penale ni se pare urgent reclamată din

două puncte de vedere: 1) pentru că vechile dogme morale, politice și juridice, pe cari se reazimă întocmirea vieții noastre socialo-economice actuală, sunt zdruncinate din temelie; 2) pentru că progresele realizate de științele și industriile moderne, au adus la suprafață noi condiții economice de trai, au plămuit noi mentalități, noi orientări politico-morale. Am putea zice că niciodată spiritul omenesc nu și-a intensificat cu atâta putere goana pentru ajungerea unor anumite țeluri practice pe toate terenurile, ca în epoca actuală.

În domeniul dreptului tendința aceasta reformistă s'a accentuat poate mai intensiv și mai statornic decât în oricare altă parte. În timpul din urmă s'a produs aci o mișcare generală în sensul unei apropieri a formulelor juridice abstracte de viața reală, în sensul elaborării științei dreptului de empirismul tradițional, care părea a o rupe de contactul viu și direct cu actualitatea și a-i stavila mersul ei normal înainte.

În doctrina dreptului civil, în special, mișcarea arătată s'a manifestat prin o reacție puternică în contra legalității strict formaliste, transmisă din dreptul roman, prin tendințe de democratizare și de socializare a problemelor dreptului, (sau mai bine zis prin îndepărtarea lor de individualismul exagerat al veacului al XIX) și apropierea tot mai mult către ideile cooperative de solidaritate socială, către formele de viață colectivă și de colaborare reciprocă. Aceasta a determinat o nouă concepție a dreptului despre persoane, despre bunuri și despre obligații, concepții corespunzătoare dezvoltării febrile a relațiilor economice actuale veșnic în ciocnire și prefacere!

Se întrezărese cu chipul acesta simptomele unei noi „politici a dreptului“ care de sigur va aduce cu sine o altă îndrumare a mecanismului vieții civile. Aceasta se explică prin împrejurarea că în unele țări din Europa, ba chiar și la noi, rolul de altădată al partidelor vechi burgheze a slăbit mult, iar frânele puterii au început a trece în spre grupările noi mai înaintate, țărănesti și socialiste, (în Franța, Italia, Germania, fără să mai vorbesc de Rusia), adică pe mâinele unor pături sociale mai largi, cu idealuri noi și cu ramificațiuni mai întinse în masele adânci ale populațiunii muncitoare.

Dacă în trecut legiuirea civilă s'a cristalizat pe baza formulei individualiste „drepturile omului“, în viitor ea va fi elaborată pe baza principiului „drepturile colectivității sociale“.

În dreptul penal mișcarea reformatoare de care e vorba a luat proporții cu mult mai largi și mai radicale. Sistemul tradițional clasic, pe baza căruia este întocmită legiuirea noastră penală, e zdruncinat profund. În locul lui ne apar două încercări de reconstituire a științei penale: una datorită școalei pozitivisto-antropologice italiene, alta școalei sociologice germane. Cercetările în-

teprinse de aceste două școli au luat deja o dezvoltare colosală și le găsim sintetizate în două mari discipline: antropologia și sociologia criminală. Ele se deosebesc fundamental de sistemul penal clasic, atât din punctul de vedere al principiilor, cât și sub raportul metodelor de investigație. Cu chipul acesta s'a reușit a se sustrage știința penală de pe bazele spiritualiste, transcendente, pe care se rezema până în prezent și a se îndruma pe o cale nouă pozitivistă, cu un orizont foarte întins.

* * *

Așternând pe aceste baze chestia revizuirii și unificării legislative în România, pășim mai departe la îndeplinirea rolului nostru contributiv în rezolvirea acestor chestii. Ca magistrați basarabeni, participarea noastră contributivă va consta desigur în selecționarea și extragerea din dreptul rus, codificat și jurisprudențiat, precum și din doctrina rusă, a acelor principii, cari părându-ni-se mai apropiate de spiritul național al popoului român, mai potrivite nevoilor sociale actuale, înfine mai corespunzător științei dreptului, vom crede de cuviință că merită a fi supuse aprecierii completului Comisiunii de unificare, singură în drept a decide asupra oportunității legiferării cutărui sau cutărui principiu propus.

Din acest punct de vedere, doctrina rusă ne pune la îndemână două sorginți juridice de o mare valoare științifică, din care se poate inspira opera noastră de revizuire și unificare legislativă. Este vorba de cele două anteproiecte noi de legi, unul de drept penal, iar altul de drept civil, cari alcătuiesc rezultatul unei munci intensive și stăruitoare, prelungită în decurs mai bine de 20 ani, a Comisiunii juridice din Petrograd, compusă din cei mai eminenți penaliști și civilști ruși. La elaborarea ambelor acestor anteproiecte, s'a avut în vedere tot ceace s'a produs mai de seamă în domeniul științei dreptului civil și penal modern.

Ar fi evident poate prea avid și chiar plicticos de a expune articol cu articol, modificările ce propunem a se introduce în actualul cod penal român.

Decamdată voese a atrage atențiunea cititorilor noștri asupra unui principiu juridic nou, aproape necunoscut codului penal român, pe care l-am propus la București Comisiunii de unificare, pentru a fi introdus în codul penal, propunere care în prealabil a și fost admisă.

Este vorba de introducerea și generalizarea în dreptul pozitiv a principiilor caritabile, destinate de a îndemna inițiativa individuală la fapte altruiste și umanitare, de a redeștepta între membrii Societății spiritul de solidaritate, de îndatorire și de simpatie reciprocă. Legiferarea principiului etic de a veni în ajutorul altuia, ori de câteori bunele moravuri și utilitatea socială reclamă, este merită a combate curentul individualist, amoral și antisocial, înuibat în doctrina și jurisprudența

actuală atât civilă cât și penală, iar pe de alta parte de a crea noi condiții socio-economice de trai, bazate pe principiile umanitare de cooperare și asociație morală și de solidaritate socială.

Aceste principii sunt cu totul necunoscute codului nostru penal cât și celui francez după care a fost împrumutat. „Reține-te de a face rău altuia”, — iată singura poruncă pe care o dă legiuitorul, iată unicul principiu negativ, care sintetizează întreaga morală socială a codurilor noastre.

Nicăieri legiuitorul nu caută a sugera individului practica binelui, ca *motiv pozitiv* indemnător pentru faptele sale externe. Preocuparea sa de căpetenie și exclusivă a fost, precum se vede, de a regula numai conflictele de egoism dintre membrii Societății. Practica binelui nu este obligatoare nici chiar atunci când e reclamată de interese mai umanitare, de nevoi iminente, a căror nesatisfacere urgentă pot atrage după sine calamități și nenorociri întregi sociale.

Legea actuală nu impune omului practica binelui, ca criteriu legal de conduită, pentru că cerințele ei sunt pe deplin satisfăcute cu atitudinea pur pasivă, nepăsătoare și indiferentă a omului, cu menținerea sa în marginile strict ale *legalității*, care constă pur și simplu în stăpânirea pornirilor agresive, răutăcioase și avide față de altul. Atât, și nimic mai mult.

Legiuitorul nostru cere dela individ numai pașa *legalității*, adică a celui „*minimum de moralitate*”, care-l obligă de a-și înfrâna pornirile sale rele numai întru atât, ca să nu cadă sub pedeapsa legii, adică să nu săvârșească fapte calificate ca delict. În afară însă de sfera aceasta restrânsă a *imoralității delictuoase*, care bineînțeles este de strictă interpretare, omul este liber să facă ori ce-i place, căci legea nu are a se amesteca în sfera *imoralității nedelictuoase*.

Cu chipul acesta legiuitorul, interzicându-și un control mai adânc asupra activității individuale, și-a tăiat prin aceasta posibilitatea oricărei asănări și îmblânziri a moravurilor sociale, oricărei înrăuriri educative sufletești asupra indivizilor.

Ușor e de înțeles că o atare concepție a conduitei și a raporturilor individuale este unilaterală și oronată, iar bazele pe care legiuitorul a voit să zidească viața noastră socială sunt șubredă și nesănătoasă. Iată pentru ce problema legiferării principiilor etice, arătate mai sus, este de cea mai mare importanță pentru zilele noastre, cari au ridicat cultul forței la înălțimi amețitoare, și în care lupta dintre clasele sociale ia proporții din ce în ce mai groaznice, aducând la suprafață revendicările largi și radicale ale masselor ignorante, haotice și răzbunătoare.

Dar despre aceasta vom vorbi mai pe larg într'un articol viitor.

VESPASIAN ERBICEANU

Prim-Procedente al Curții de Apel din Basarabia

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 2 Ianuarie 1920

Președinția d-lui GH. STOICESCU, Președinte

Herman Weisörtel, condamnat pentru crimă de înaltă trădare

Decizia penală No. 11

Crimă de înaltă trădare comisă în timpul ocupațiunii în fostul teritoriu ocupat. Competința instanțelor penale militare de a o judeca.—Art. 198 c. j. m.; — art. 32 al. III titlul II adițional al c. j. m.; — legea stării de asediu din 14 August 1916; art. 5 c. p. și art. 43 al Regulamentului anexă al convențiunii dela Haga din 1907.

Instanțele penale militare sunt competente să judece crimă de înaltă trădare comisă în teritoriul fost ocupat, pe timpul ocupațiunii, fie de români, fie de străini, întrucât aceste crime sunt infracțiuni contra siguranței statului, cari din cauza naturii lor, au fost date în competența instanțelor penale militare, oricare ar fi locul unde au fost săvârșite, sau calitatea infractorilor.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare astfel formulat :

«Incompetința. Pentru faptul prevăzut de art. 198 al. II C. J. M. comb. cu art. 32 titlul II adițional am fost trimis în judecată instanțelor militare, care și-a arogat competența de a mă judeca în cauza decretului 979 din 4 Sept. 1917, care interpretează dispozițiunile art. 32 al. III din titlul II al C. J. M. Acest decret însă nu a fost ratificat de corpurile legiuitoare, ei din contra prin art. 1 din legea pentru ratificarea dispozițiilor luate de Președinția Consiliului și ale diferitelor ministere din 18 August 1918, se abrogă decretul-lege 979 din 2 Septembrie 1917, iar dispozițiunile sale sunt declarate nule și neavenite; dela această dată instanțele militare nu aveau cădere a mă judeca pentru faptele ce mi se imputau și eu dobândisem dreptul de a fi judecat de judecătorii mei naturali, instanțele civile ordinare, de oarece nu eram militar. Dacă prin decretul-lege 3723 din Noembrie 1919, neratificat încă de corpurile legiuitoare, s'a abrogat legea din 18 August 1918 și toate lucrările dizolvatului parlament, această dispozițiune nu poate avea efect retroactiv pentru dreptul ce dobândisem de a fi judecat de judecătorii mei naturali, atât în temeiul art. 2 din codul penal și mai cu deosebire că instanța competentă nu fusese desființată»;

Având în vedere că din deciziunea Curții superioare de justiție militară a zonei interioare, aduse în recurs, se constată că prevenitul Herman Weisörtel, directorul fabricii Luther din București, fiind supus judecății a fost condamnat de Curtea Marțială a Corpului II de armată la cinci ani muncă silnică, fiind recunoscut culpabil de crimă de trădare în baza art. 198 al. II din codul justiției militare, combinat cu 32 al. III din titlul II adițional și cu 61 din același titlu și 60 codul penal, prin aceea că a întreținut înțelegeri cu inamicul cu scop de a favoriza întreprinderile sale;

Că, pentru a caracteriza crima pusă în sarcina recurentului Curtea superioară de justiție militară, constată din deciziunea supusă controlului său că Weisörtel în calitate de director al fabricii Luther, nu a plătit soțiilor lucrătorilor români mobilizați jumătate din salariile ce li se cuvenea conform legii, plătind însă salariile lucrătorilor străini; și, mai ales că a făcut ca fabrica pe care o conducea să subscrie la împrumutul național Austro-Ungar și cel German pentru război, suma de aproape 400.000 lei, în scop de a mări forțele financiare ale inam'cului;

Având în vedere că prin cel dintăiu mijloc de casare, recurentul invoacă incompetința Tribunalelor militare de a-l judeca, prin violarea art. 198 C. J. M. și art. 320 al. III C. J. M. titlul II adițional, în prim rând pentru că dispozițiunile art. 198 C. J. M. nu sunt aplicabile decât militarilor, iar nu și persoanelor civile, ori cali-

tatea sa de civil este nediscutată; în al doilea rând, recurentul pretinde că dispozițiunile art. 32 titlul II adițional pe baza căruia a fost condamnat, fiind conținute într-o lege cu caracter excepțional, care fusese desființată de inamic, prin ocuparea porțiunii de teritoriu unde s'a comis infracțiunea, acele dispozițiuni de lege nu pot fi aplicate și infractorilor ce au comis fapta în teritoriul fost ocupat și în timpul ocupațiunii;

Considerând că potrivit art. 260 C. J. M., în circumscripțiunile militare în stare de război, asediate sau investite, orice justițiabil de Tribunalele militare, culpabil sau complice al uneia din crimele prevăzute la capitolul I, titlul II al acelei cărți (capitol în care este cuprins art. 198), se pedepsește cu pedeapsa acolo specificată;

Că, prin urmare, ceea ce trebuie stabilit este cestiunea de a se ști dacă pentru faptul imputat de trădare, Weisörtel este justițiabil de Tribunalele militare;

Că, competența acestor instanțe rezultă în mod invederat din decretul de aplicare al legii stării de asediu din 14 August 1916, care prin art. 3 deferă jurisdicțiunii lor infracțiunile în contra Statului, în cuprinsul cărora intră de sigur crima de trădare;

Că această competență — a fost menținută și confirmată în 1916 de art. 32 al. III din titlul II adițional, care stabilind competența Curților Marțiale, pentru cauzele supuse jurisdicțiunii lor, prevede în mod general că va fi justițiabili de aceste Curți, — toți acei care vor fi săvârșit, în timp de mobilizare sau război, vreuna din crimele sau delictele de spionaj, ori de trădare, prevăzute de legea spionajului în timp de pace din 1913 și de regulamentul ei, de codul penal, codul justiției militare, codul special al marinei și de titlul II adițional;

Că acest text nemodificând întru nimic dispozițiunile legii stării de asediu, anterioare părăsirii teritoriului, este inutil ca să se discute dacă era sau nu în vigoare în teritoriul ocupat în momentul săvârșirii infracțiunii;

Considerând cu privire la cea de a doua susținere a recurentului, că în principiu, ocupațiunea străină nu suspendă suveranitatea națională, ci numai exercitarea de fapt a autorității de către guvernul național;

Că, acest principiu este recunoscut și prin regulamentul anexă al convențiunii IV dela Haga din 1907, care prescrie prin art. 43 că puterea ocupantă are numai dreptul de a lua, după împrejurări, acele măsuri, care tind a restabili ordinea și a asigura viața publică, măsuri pe care trebuie a le lua în limitele legilor în vigoare în teritoriul ocupat, afară de împiedicări absolute; de unde rezultă că ocupantul exercită o autoritate de fapt, iar nu una de drept și legală, care până la încheierea păcii continuă a fi exercitate de guvernul național;

Că de altfel, dacă străinul care comite o crimă în contra siguranței Statului, este justițiabil de Tribunalele române, — dacă este prins pe teritoriul român, — potrivit art. 5 cod. penal, cu atât mai mult urmează a se decide în acest sens, când este vorba de o crimă comisă pe teritoriul român deși sub ocupațiunea străină;

Că, dacă din cauza împiedicării absolute în care Tribunalele militare se găseau prin faptul ocupațiunii străine de a urmări pe infractor și acesta nu a putut fi supus imediat judecății, nu rezultă de aci că ele nu aveau competența de a instrumenta și urmări pe recurent pentru crima ce a comis pe teritoriul ocupat, întru cât suveranitatea națională n'a încetat de drept a-și executa atribuțiunile și pe acel teritoriu în chipul stat-tornic de legile în vigoare; nu ar exista nici un motiv pentru ca infracțiunea supusă în momentul părăsirii teritoriului jurisdicțiunii instanțelor militare, să fie supusă, în momentul reocupării lui, competenței altei instanțe, pentru motivul că ele au fost comise în timpul ocupațiunii dușmane. Infracțiunile împotriva siguranței

Statului au fost trecute în competența instanțelor militare, din cauza naturii lor, oricare ar fi locul unde au fost săvârșite;

Considerând, în ceea ce privește interpretarea art. 32 titlul II adițional prin decretul-lege No. 979 din 4 Septembrie 1917, că scopul acestui decret, după cum rezultă din textul lui și din raportul Ministerului de Război, a fost numai să lămurească că dispozițiunile acestui text se aplică și infracțiunilor săvârșite anterior stării de mobilizare sau război;

Că, infracțiunea imputată lui Weisörtel fiind săvârșită în timp de război, ea aparținea, după cum s'a arătat mai sus, jurisdicțiunii instanțelor militare, independent de interpretarea dată art. 32 titlul II adițional prin decretul-lege No. 979/1917;

Că, așa fiind, valabilitatea acestui decret-lege este fără legătură cu chestiunea în discuțiune.

Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

NOTĂ. — În deciziunea pe care o publicăm aici, Inalta Curte de Casație s. II a rezolvat una din numeroasele și interesante probleme la care dă loc aplicarea legilor penale în timp și în spațiu.

Soluțiunea pe care Suprema noastră instanță a dat-o în speță este conformă și cu principiile generale ale dreptului și procedurii penale și cu doctrina și jurisprudența străină.

Dar dacă soluțiunea dată este în afară de orice critică, ne permitem a face oarecare observațiuni asupra considerentelor acestei deciziuni, care credem că trebuiau să impună prin conciziunea lor.

În adevăr, în această deciziune s'au luat în considerațiune o serie de chestiuni, cari deși au fost juridic rezolvate, nu au făcut decât să complice problema făcând obscure tocmai chestiunile importante și micșorând interesul soluțiunii.

Astfel s'au discutat decretul din 14 August 1916, 4 Septembrie 1917, 18 August 1918, 6 Noembrie 1918 și chiar regulamentul anexa a Convenț. IV dela Haga din 1907, acolo unde nu ar fi fost nevoie decât de a se pune în relief principiile generale ale dreptului penal, cari impuneau soluțiunea în mod categoric, fără discuțiuni inutile.

Problema ce se pune în speță și care forma esența motivului de recurs era:

Dacă instanțele militare sunt sau nu competente de a judeca crima prevăzută de art. 198 C. J. M. combinat cu art. 32 al. III Tit. II adițional, când fapta a fost săvârșită de un civil — român sau străin — în timpul și pe teritoriul fost vremelnic ocupat.

Soluționarea acestei probleme implică și este subordonată altor două chestiuni și anume:

1. Un român, sau un străin se poate face pasibil de penalitatea prevăzută de art. 198 C. J. M. combinat cu art. 32 al. 3. Tit. II Ad. atunci când fapta s'a comis în afară statului Român.

2. Care este instanța competentă a judeca această crimă.

Prima chestiune își găsește răspunsul în art. 4 și 5 cod. pen. Art. 4 pune principiul că orice crimă săvârșită de un român, sau de un străin

domiciliat în România, în țara străină, va putea fi urmărită și judecată conform cod. pen. român. Art. 5 la rândul său întinde efectele codului penal și asupra crimelor comise în străinătate de un străin însă contra siguranței sau creditului statului român.

Aceste principii sunt consacrate în toate legislațiunile ¹⁾, afară de Anglia și St.-Unite care nu voesc a sacrifica principiul teritorialității. ²⁾

Ori aceste principii generale sunt aplicabile și crimelor rezultate din legile speciale, cum este codul justiției militare ³⁾; noi avem în acest sens art. 6 cod. pen. și art. 285 C. J. M.

Astfel fiind, orice crimă comisă contra siguranței interioare sau exterioare a statului, cum e în speță crima prevăzută de art. 198 C. J. M. comb. cu art. 32 alin. 3 Tit. II Ad., dacă a fost comisă de un român sau străin în țara străină, va putea fi urmărită și judecată conform legii românești.

Inalta Curte atingând această chestiune în considerentele deciziunii sale, pare a nu lega de ea, toată importanța chestiunii ce se soluționa.

Față cu acest principiu, chestiunea de drept internațional public, asupra caracterului ocupațiunii străine, devine inutilă, fiindcă oriunde s'ar fi aflat pe globul pământesc, românul sau străinul, ce comitea crima prevăzută de articolul de mai sus, tot nu putea scăpa de sancțiunea legilor române, atunci când ar fi fost prins pe teritoriul țării.

Ceiace se poate discuta, dar nu era cazul în speță, este dacă aceste persoane fiind judecate pentru fapta lor în străinătate mai pot fi judecate la noi, dar numai atât. ⁴⁾

Chestiunea de a doua, privitoare la instanța care era competentă a judeca în speță crima prevăzută de art. 198 C. J. M. combinat cu art. 32 alin. 3, Tit. II Ad. iarăși principiile generale îngăduiesc orice discuțiune și se impun categoric

Competința instanțelor penale nu se judecă după momentul comiterii faptei ci după momentul când autoritatea publică este chemată a se pronunța judecând fapta. Infractorul prin faptul că a comis crima sub imperiul unei legi care statornicia o competență și se judeca sub imperiul altei legi, nu poate invoca un drept câștigat asupra primei legi. ⁵⁾

1) Art. 5 și 6 cod. proc. crim. fr.; art. 4 cod. pen. belg. și 6—14 pr. pen.; § 6 cod. pen. german; idem cod. pen. italian. olandez, rus etc.

2) Criminal code bill commission 1871.

3) B. Garraud Tr. du dr. pén. Vol. I, pag. 178; Ad. Prins Sc. pén. et dr. positif § 63; Nypels code pen. belg. pag. 32; I. Tanoviceanu Drept Penal. Vol. I § 349.

4) R. Garraud Tr. du dr. pén. vol. I, p. 417; I. A. Roux Cours de dr. pén. p. 55; Laborde Cours du dr. crim. No. 95; Le Poitlevin Des crimes ou délits commis à l'étranger p. 213; contra J. J. Haus Pr. du dr. pén. belge vol. I, p. 171; Ad. Prins Sc. pén. et dr. positif § 114.

5) Blanche Et. sur le dr. pén. vol. I No. 35; Ad. Prins op. cit. § 78; Garraud op. cit. vol. I p. 335; I. A. Roux op. cit. No. 419; Tributien Cours de dr. crim. vol. I No. 224; Ta-

Cel mult se discută în doctrină cazul când instanța competentă după legea veche era deja sesizată sau pronunțase o hotărâre.³⁾

Ori în speță această discuțiune nu poate avea loc, întrucât instanțele militare se sesizaseră cele dintâi și în acel moment — singurul ce decide asupra competenței — indiscutabil că instanțele militare erau competente conform art. 32 alin. 3 Tit. 2 Ad., competență care nemodificându-se până în momentul judecării, nu mai putea fi discuțiune că ar fi altă instanță competentă.

Astfel fiind, vedem cât de mult s'a simplificat problema ce se pune și cât de inutile au fost toate discuțiunile privitoare la acele decrete, de cari se vorbește în considerentele deciziei și de convenția IV de la Haga, pe care înalta Curte o învoacă.

Deaceia credem că deciziunea supremei instanțe făcând o bună aplicațiune a principiilor de mai sus, trebuia ca scoțându-le în evidență, să redă tot interesul pe care problema rezolvită o merită.

VINTILĂ DONGOROZ

Doctor în Drept — Avocat

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența dela 24 Ianuarie 1920

Președenția d-lui V. GH. IOAN, Președinte

Consulatul Regal Elen cerând regularizarea succesiunii def. Vasile și Costea Alexiu

Succesiune imobiliară. — Succesiune mobilă. — Statut real. — Statut personal. — Art. 2 c. civ.

Succesiunea imobiliară se regulează conform legii locului situațiunii, pe când cele mobiliare urmează a i se aplica legea națională a defunctului, cu distincția când sunt privite singulare se aplică statutul real, și când sunt privite în universalitatea lor, li se aplică statutul personal.

Tribunalul.

Văzând adresa No. 388/919 a Consulatului Regal Elen din Galați, prin care cere pe de o parte înlocuirea custodelui D. Dimitropol, numit de acest tribunal, asupra averii de succesiune rămasă pe urma defunctului V. Alexiu, precum și a se pune la dispoziție aceluși Consulat sumele de bani ce aparțin succesiunii;

Văzând actele ce compun dosarul cauzei, din care în fapt rezultă următoarele: în anul 1915, luna Iunie în 10 zile, în orașul Tecuci, decedează Constantin Alexiu, pe urma sa rămânând mai multă avere, despre care nu s'a știut nimic până după decesul fratelui său Vasile N. Alexiu, care a avut loc în 1917, luna Noembrie în 24 zile, ambii supuși eleni; în ziua de 25 Noembrie 1917, se formează de Subcomisarul Albert Popovici, din poliția orașului Tecuci, un inventar de averea găsită la moartea lui V. Alexiu, între care un imobil în str. Ștefan cel Mare și altă avere mobilă, precum și două

bonuri de casă No. 60011 din 1915 a băncii Marmorosch Blank & Comp. pe suma de 21000 lei și pe numele Costea N. Alexiu, două polițe ambele în valoare de 1090 lei și în ordinul Costică N. Alexiu, una recipisă a Administrației financiare Tecuci No. 4375 din 20 Septembrie 1917, care constata plata unui acout din taxa de succesiune a averii defunctului Const. Alexiu și făcută această plată de Vasile Alexiu, cinci adeverințe de asigurare și una copie chitanță de împrumut de la numita Bancă pe suma de 10000 lei și nesemnată; un al doilea inventar a fost făcut în ziua de 30 Noembrie 1917 de D-I Al. Baican, Judecător de ședință al tribunalului Tecuci, cu care ocazie s'a mai constatat, că Vasile Alexiu pe când era în viață a încredințat D-lui Lazăr Ioanide suma de 58000 lei, ciuci piese de aur și un lanț de aur, suma a fost consemnată și apoi împreună cu obiectul și piesele au fost depuse tribunalului, cu petiția înreg. la No. 114.7 din 5 Decembrie 1917 și luată în conservarea D-lui Grefier și ca custode al acestei averi a fost numit D-nul Hristea V. Hitu, prin Jurnalul tribunalului No. 7483/917;

În anul 1919 luna Ianuarie 22 zile, D-nul avocat al statului prin adresa No. 27/919, cere inventarierea averii defunctului Vasile N. Alexiu, decedat fără moștenitori și în urma acestei intervenții se face de D-nul Magistrat stagiar un al treilea inventar, în ziua de 23 Ianuarie 1919, iar în urma cererii D-lui Avocat al statului, cu adresa No. 41 din 21 Ianuarie de a se numi un curatoare în persoana D-lui Dimitrie Dimitropol asupra averii defunctului V. Alexiu, persoană ce a fost recomandat și de poliția orașului Tecuci cu adresa No. 1005, din una Februarie 1919, numește pe D. Dimitropol, ca curatore căruia i se dă averea în primire, spre administrare;

Tot cu ocazia inventarului făcut de subcomisar se mai găsește și actul de vânzare autentic de tribunalul Tecuci, sub No. 145 din 27 Octombrie 1911, prin care Paul Balș, vinde lui Costea N. Alexiu, un imobil din strada Ștefan cel Mare, orașul Tecuci, imobil care este tocmai acel prevăzut în diferitele inventare, având aceleași meșterii și dependințe;

În fața acestor stări de fapt, rezultă că, în specie avem de a face cu două succesiuni, prima a lui Costea Alexiu, în patrimoniul căruia a rămas pe lângă avere mobilă dar și un imobil și a doua a lui Vasile Alexiu, în patrimoniul căruia nu a rămas decât avere mobilă, neputându-se atribui acestuia și averea rămasă pe urma defunctului Costea Alexiu, până nu se va face cercetări dacă nu sunt succesori în grad mai apropiat;

De aci urmează a se face distincție în ce privește regularizarea succesiunii lui Costea Alexiu, de aceea a lui Vasile Alexiu, pentru următoarele considerațiuni:

Având în vedere că, conform art. 2 c. civ. numai imobilele aflătoare în coprișul teritoriului României, sunt supuse legilor române, chiar când ele se posedă de streini;

De aci rezultă că, în ceea ce privește imobilele, se va aplica statutul real, adică legile teritoriale ale țării în care se găsește imobilul, chiar și atunci când unui român i-ar rămânea imobile în străinătate, pe baza reciprocității deduse din dispozițiile art. 11 c. civ.;

Că, față de dispozițiile art. 2 care nu s'a ocupat de cât în ce privește imobilele, supunându-le statutului real, se deduce, per a contrario, că în ce privește mobilele, are a se aplica statutul personal și pentru motivul că, în mod fictiv mobilele urmează persoana proprietarului, deci a se aplica legea națională a defunctului;

Că, dificultatea a intervenit atunci când, este a se fixa regulile ce trebuiesc aplicate mobilelor, privite singulare sau în universalitatea lor, ca patrimoniu și aci doctrina de acord a tranșat că pentru mobilele sin-

noviceanu vol. I § 270; contra *Merlin* V^o Competence; *Chauveau et F. Hélie* Théor. du cod. pen. 35.

3) *Chauveau et F. Hélie* op. cit. No. 35; *Garrand* op. cit. p. 336; *Villey* Pr. de dr. crim. p. 65; *Mangin* De l'inst. écrit vol. II, 387; *I. Tanovicșanu* op. cit. 274; *I. Teodorescu* Cours de dr. pen. litog. p. 53 pune și în materie de competență principiu legii mai favorabile.

glare se aplică statutul real, iar în ce privește universalitatea lor se aplică statutul personal, precum imobilelor li se aplică statutul real (*Baudry Des personnes*, t. I, No. 213 și 214; *Huc.*, t. I, No. 130 și 131; *Weis*, Droit international privé. t. 3, Le conflit des lois, p. 149 și pag. 207 Roumanie; *Daloz* art. 3 par. 3-succesioni. No. 135 și urm; *Alexandresco*, vol. 1, p. 132 și urm. și *Nacu*, Vol. 1, pag. 95 și urm.);

Că, chestiunea de și pare a fi deslegată, însă numai în principiu, ca regulă de aplicare a statutului real sau personal, dar pentru practica regulii, trebuie elucidat și normele după care se vor face distincțiile între mobile și imobile, și bazat pe faptul că această distincție, trebuie să se facă după legile locului; urmează ca și atunci când este a se califica un lucru ca mobil ne vom raporta la legea locului unde se găsește acel lucru.

Dar încă o dificultate și aceasta se poate foarte des întâmpla, este atunci când în patrimoniul defunctului stăin, au rămas atât avere mobilă cât și imobilă, și de aci întrebarea care va fi soarta unei asemenea succesiuni, ce legi i se va aplica, o îndoită regulă a statutului real și a celui personal; aceasta ar întâmpina diferite greutăți, în satisfacerea diferitelor obligațiuni a succesiunii, cum ar fi bunăoară plata datoriilor și prin înlocuirea diferitelor legislații ar da naștere la conflicte, a căror soluții chiar echitabile în fapt, nu ar satisface regulile de drept al diferitelor legiuri, și pentru înlăturarea acestei greutăți, s'a format sistemul unității patrimoniului, dar care nu a fost lipsit de critici și soluții diferite, căci unii autori ca *Laurent*, aplică unității successorale legea țării cărei aparține defunctul-statutul personal; totuși fiind vorba și de imobile cari compun universalitatea succesiunii, cari sunt guvernate de statutul real, apoi acesta este cel logic de aplicat în asemenea împrejurări, cel puțin în ce privește succesiunile aflate în România;

Trecând la spețe, în ce privește succesiunea defunctului Costea Alexiu în patrimoniul căruia a rămas pe lângă avere mobilă un imobil, conform regulilor deja enunțate, urmează ca această succesiune să fie regulată conform legii noastre române; rămânând ca cea laltă succesiune a defunctului V. Alexiu, care coprinde numai avere mobilă, să fie regulată conform statutului său personal, a legii elene, acesta ca și cel din-tâi, fiind supuși ai acestei țări;

Că, în ce privește această din urmă succesiune a defunctului V. Alexiu, rezultând din dosar, că au rămas moștenitori fii legitimi, Crisostomos, major, Manta și Zoe minori, toți aflați în Ianina (Grecia), cum rezultă din adresa No. 28/919 a Consulatului Regal Elen, față de faptul că pe urma lui a rămas numai avere mobilă și de adresa No. 388/919 a Consulatului; revine întrebarea de către cine urmează a fi regulată această succesiune, de autoritatea consulară sau de autoritatea locală, tribunalul;

Considerând că, Consulatul cere a i se înainta mai multe recipise și a se înlocui curatorul actual, numindu-se curatore pe Temistocle Sclavos, din Tecuci, invocând în sprijinul amestecului său tratatul dintre România și Grecia din 19 Decembrie 1900 și tratatul Consular cu Italia din 17 August 1880;

Că, de și prin înțelegerea invocată nu este de cât o convenție de comerț între România și Grecia, care regulează raporturile comerciale între ambele state și prin care își asigură beneficiul acordat națiunii celei mai favorizate și s'ar putea obiecta că nu s'ar raporta și la alte relațiuni, de cât cele prevăzute prin art. 1 din convenție; totuși, față de faptul că și tratatul consular cu Italia prin art. 1 regulează și chestiuni de comerț și industrie întrebându-se aceiași regulă, a beneficiului acordat națiunii ce-

lei mai favorizate, și mai ales în baza usurilor internaționale, s'ar putea permite Consulatului Elen a învoca art. 22 din tractatul cu Italia, în ce privește regularea și lichidarea succesiunii def. V. Alexiu;

Având în vedere că, între obligațiunile impuse prin art. 22 Consulatului, sunt cele prevăzute prin cele șapte aliniate, între care primele patru au fost luate de tribunal conform art. 23 din același tractat, mai rămâne obligat consulatul a înconștiința tribunalul dacă înțelege a lichida singur succesiunea lui V. Alexiu sau voeste a uza de dispozițiunile art. 23 al. 2 din tractat în care caz urmează a cere tribunalului aceasta în mod expres, conformându-se zisului aliniat; mai urmând a face cunoscut tribunalului legea elenă, relativ la succesiune și să arate dacă urmează a se face uz și dispozițiunile art. 12 al. 7, în care caz trebuie a comunica tribunalului, toate regulile legii elene;

Că, față de acestea recipisa No. 77668/919 a Administrației Financiare Tecuci, în valuarea de 57059 lei și 10 bani, care face parte din patrimoniul succesiunii defunctului V. Alexiu și față de dispozițiunile art. 22 al. 4 din tractat urmează a fi înaintată spre a fi conservată în casa Consulară Elenă;

Că, în ce privește succesiunea defunctului Costea Alexiu, urmează în primui rând, a se cere relațiuni dacă pe urma numitului au rămas moștenitori, până la aflarea rezultatului urmează a se face inventarul și a se lua măsuri de conservare a patrimoniului;

Pentru aceste motive redactate de D-l Președinte V. Gh. Ioan Tribunalul admite cererea etc.

(ss) V. Gh. Ioan, V. Anton.

NOTA. — Consulul Elen din Galați cere Tribunalului de Tecuci, numirea unui custode asupra averii mobiliare rămasă după urma unui supus grec, care a lăsat moștenitori în țara grecească și mai cere să i se remită în același timp toate sumele de bani aparținând acestei succesiuni. Tribunalul admite cererea; hotărârea este redactată cu îngrijire și soluția nu putea să fie alta, deoarece România are un număr de convențiuni, printre care și cu Grecia, în virtutea cărora agenții consulari ai Statelor contractante au dreptul să ia măsuri de conservare și administrare când este vorba de succesiunea mobilă a conaționalilor lor.

Chestiunea care s'a prezentat așa de simplu dinaintea Trib. Tecuci, se poate complica prin aceea că defunctul nu are aceiași naționalitate ca moștenitorii săi, sau că aceștia au naționalități diferite sau în fine că nu au rămas moștenitori de loc și atunci Tribunalul, ca să poată rezolva aceste dificultăți, este nevoit să se întrebe care este caracterul acestor atribuțiuni recunoscute consulilor sau cu alte cuvinte, ce a urmări Statul român când a permis unor agenți străini, să se amestece în distribuția justiției pe teritoriul său, atunci când este vorba de succesiunea mobilă a unui străin mort în țară la noi.

Curtea de Casație franceză crede că atribuțiunile recunoscute consulilor nu au alt scop decât apărarea intereselor moștenitorilor:

„Att. que les consuls de Russie en France sont investis des pouvoirs déterminés par la convention, dans l'intérêt des héritiers“¹⁾ explicație a-

1) Cas. civ. 17 Iunie 1895 (Clunet 1897, p. 168).

doptată de d-l Pillet²⁾ în nota din Sirey și de d-l Weiss.³⁾

Savanții profesori ai Facultății de drept din Paris se mulțumesc cu această explicație, fiind că ea le este suficientă pentru teza care vor să o dovedească, nu se gândesc însă că dacă ar fi adevărată, atunci în cazul când defunctul nu are aceeași naționalitate cu moștenitorii, consuli acestor din urmă ar trebui să liquideze succesiunea, sau dacă moștenitorii au naționalități diferite, mai mulți consuli ar putea să se amestece în acelaș timp, pe când diferitele convențiuni vorbesc toate numai de consulul națiunii căreia aparține defunctul, iar unele tribunale au mers așa de departe încât nu au dat voie moștenitorilor nici măcar să se amestece în succesiunea pe care o liquidează consulul singur.

Adevărata explicație a atribuțiilor consurilor în această materie trebuie căutată în altă parte și după credința mea ea se justifică prin următoarele 3 considerațiuni: a) convingerea pe care o aveau autorii convențiilor că succesiunea mobilă a străinilor trebuie să cadă sub aplicarea legii naționale a defunctului; b) presupunția că moștenitorii străinului au aceeași naționalitate, sau cel puțin că sunt tot străini; c) principiul Codului Nap. că dreptul de a te adresa justiției în Franța, este un drept civil (prin opoziție dreptului natural) rezervat numai naționaliilor și că tribunalele franceze nu au competența să judece afacerile dintre străini.

Este evident că plecând de la acest din urmă principiu, nu se putea să nu se recunoască cuiva dreptul de a lua măsurile necesare în cazul morții unui străin, și astfel fiind consuli erau persoanele cele mai indicate.

Este ușor de văzut că situația pe care o au în vedere mai toate convențiunile, este cea a unui străin mort pe teritoriul statelor contractante care lasă numai avere mobilă și moștenitori de aceeași naționalitate domiciliați în țara lor de origină.

Imediat ce unul din aceste elemente lipsesc, chestiunea se complică, pentru excelentul motiv că textul diferitelor convențiuni nu prevede toate aceste dificultăți și după cum vom aplica textul sau spiritul convențiunii, vom ajunge la o soluție sau alta.

1) Să presupunem că tribunalul căruia se adresează consulul, are credința că succesiunea mobilă a străinilor, este guvernată de legea teritorială în calitate de lege a ultimului domiciliu, iar nu de legea națională a defunctului

2) Sirey 1895. 1. 337.

3) Vol. 4 p. 585. Puțin precis ea de cele mai multe ori, d-l Weiss adaugă o idee, care dacă înseamnă ceva, schimbă cu totul explicația Curții de Casație și a d-lui Pillet: «C'est uniquement, selon nous, pour défendre les droits de ceux de leurs ressortissants qui auraient quelque prétention, à faire valoir sur les biens et valeurs délaissés dans leurs arrondissement consulaire».

asa după cum crede Curtea noastră de Casație.

Tribunalul va admite el în acest caz cererea consulului de a lua în primire succesiunea mobilă a mortului?

Chestiunea este delicată și tribunalul va trebui să aleagă între textul convențiunii, care nu face nici o distincție și intenția Statelor contractante, care, după părerea mea, nu au tolerat amestecul consurilor de cât numai din cauza credinței greșite de două ori și anume că succesiunea mobilă a străinului cade sub aplicarea legilor sale naționale și că tribunalele locale nu sunt competente să judece afacerile care interesează numai pe străini.

Este adevărat că observația mea este mai exactă pentru dreptul francez decât pentru al nostru care nu admite principiul acesta de incompetență, dar toate tratatele de comerț și amicitie cu atribuțiuni acordate consurilor în materia noastră, au fost încheiate mai întâi de francezi și noi le am reprodus așa cum erau căci toate clauzele conținute în ele au devenit de stil și au fost adoptate de toate Statele contractante.

Chestiunea sub forma aceasta nu s'a prezentat dinaintea Trib. la cunoștința noastră, și lucrul se explică prin convingerea pe care au căpatat-o toate instanțele judecătorești că succesiunea mobilă este guvernată de legea națională a defunctului,⁴⁾ dar ea se poate prezenta, căci credința mea este că în dreptul nostru pozitiv, succesiunea mobilă a străinului mort în țara românească, cade sub aplicarea legii ultimului domiciliu de fapt, care de obicei este legea teritorială. Dacă lucrul este așa nu se vede de loc pentru ce o succesiune compusă din mobile și imobile situate în România și guvernate amândouă de legea românească, s'ar desparte în două și s'ar administra una de autoritățile românești și cealaltă de consulul națiunii căreia aparține defunctul, mai ales dacă se ține seamă de toate dificultățile aproape inextricabile la care dă naștere diviziunea unei succesiuni în mobilă și imobilă.⁵⁾

4) În teorie este foarte ușor de susținut că succesiunea trebuie să fie guvernată de legea națională a defunctului. În dreptul pozitiv francez o mare parte din doctrină în cap cu D-nii Laurent și Renault au admis lucrul acesta pentru succesiunea mobilă, sacrificând succesiunea imobilă. Jurisprud. franceză văzut lucrurile mai juridic și supun succesiunea mobilă legii domiciliului, dar printr-o orare greu de explicat înțeleg prin domiciliu acela autorizat de art. 13 C. Nap. așa că succesiunea rămâne supusă și în acest sistem legii naționale a defunctului ca lege a domiciliului ordinar.

Curtea noastră de Casație supt influența probabilă a lui Laurent, admite aceeași opinie care după părerea mea e greșită. Curtea de apel din București a admis în 2 rânduri opinia mea. (Dreptul 1920 No. 12 și 13).

5) Este adevărat că în sistemul acesta nu se poate evita ori ce dificultăți, căci legea ultimului domiciliu poate să nu fie în todeauna legea teritorială. Ex. un străin care moare în trecere prin București și este domiciliat în altă parte de cât în țara lui de origină. Recunosc dificultatea, dar nu văd bine pentru ce ar fi mai competent în cazul acesta consulul său național, de cât autoritățile noastre, mai ales dacă nu sunt

II. Să presupunem că moștenitorii au altă naționalitate de cât defunctul; că sunt români sau amestecați români cu străini, înfine că nu sunt moștenitori de loc. Chestiunea s'a prezintat de multe ori înaintea tribunalelor franțuzești și soluțiunile au variat, căci dacă s'au găsit tribunale care au respins cererea consulului austriac pentru motivul că moștenitorii erau francezi, s'au găsit altele care au admis cererea consulului italian, deși moștenitorii erau și francezi și străini, pentru motivul că era și un moștenitor italian și s'a găsit chiar o înaltă instanță judecătorească, ca Curtea de apel din Paris, care a admis cererea consulului rusesc să liquideze moștenirea chiar când nu sunt moștenitori sau chiar în contra voinței lor.

Principiului stabilit de Trib. Seinei, ⁶⁾ că agentul străin nu poate să intervie la operațiunile de împărțea a unei moșteniri lăsată de un austriac, atunci când moștenitorii sunt francezi și pe care același tribunal ⁷⁾ îl aplică consulului rus 7 ani mai târziu, Curtea de apel din Paris, după ce tratează această teză de fantazistă, îi răspunde „qu'aux termes de son art. 18 la dite convention (russe-française de 1874) règle les dispositions à prendre en cas de déces d'un Français en Russie ou d'un Russe en France sans distinguer si le défunt laisse ou non des héritiers de sa nationalité“ ⁸⁾.

Curtea de apel nu are nevoie în susținerea tezei sale să se gândească că succesiunea unui supus rus mort în Franța, fără moștenitori, se cuvine statului franțuzesc ⁹⁾ iar nu statului rusesc, și atunci nu se mai înțelege de loc pentru ce această succesiune mobilă mai trebuie liquidată de consulul rusesc, care este nevoit să trimească toate sumele încasate în țara sa, de unde guvernul francez urmează să o reclame pe cale diplomatică. Pentru mine care plec de la dreptul comun că nici o autoritate străină nu se poate amesteca în afacerile justiției noastre și care nu explic diferitele tratate încheiate în această materie, de cât în modul expus mai sus, nu cred că consuli pot reclama succesiunea mobilă a naționalilor lor morți în România de cât numai când ea riscă să se prăpădească, adică atunci când judecătorii noștri cred că succesiunea străinului urmează să fie guvernată de legea națională a defunctului și când au rămas moștenitori care au aceeași naționalitate cu defunctul. Astfel

moștenitori sau dacă moștenitorii au o altă naționalitate. Principiile de drept, cer ca toate actele care se petrec pe teritoriul nostru, să fie regulate de autoritățile românești.

6) Trib. Seinei 7 Iunie 1890 (Clunet 1890 p. 686); Weiss op. cit. p. 586.

7) Trib. Seinei 22 Iunie 1897 (Clunet 1897 p. 1034).

8) Curtea Paris 6 Ianuarie 1898 (Clunet 1898 p. 1110). — Curtea pare să și motiveze opinia numai pe textul convențiunii din 1874, pe care în tocmăi ea și Curtea de Casație o aplică în modul cel mai riguros.

9) În afară numai de cazul când convențiunea ar prevedea în mod expres contrarul.

interpretez eu intențiunea Statelor contractante, care pornind de la ideea că succesiunea mobilă nu este de competența tribunalelor locale, fiind guvernate de legea națională, și care admițând că au rămas moștenitori în țara de origine a defunctului, nu au vrut ca această avere să se risipească și de aceea au însărcinat pe consuli fie cărui Stat contractant, să o liquideze. Dacă unul din aceste elemente lipsesc, consuli nu au nici un drept, în afară numai dacă Statele contractante, au decis alt-fel în mod expres, adică dovedesc că cunosc dificultățile și au înțeles să reguleze astfel chestiunea.

III. Succesiunea străinului mort în România cuprinde în același timp, mobile și imobile: succesiunea va fi ea considerată ca formând un singur tot urmând să fie liquidată de tribunalele teritoriale sau se va împărți în 2 succesiuni, rămânând că cea mobilă să fie remisă consulului care o reclamă.

Nu mai este nevoia să insist asupra rezultatului absurd la care se ajunge prin împărțirea succesiunii în mobilă și imobilă, dar interpretii Codului Năp. s'au deprins cu aceste neajunsuri. Dacă ar trebui să ne conducem după textul diferitelor convențiuni, și să-l aplicăm în mod riguros așa după cum o face Curtea de Apel din Paris și Curtea de Casație franceza pe care le-am citat mai sus, negreșit că suntem obligați să predăm activul succesiunii mobiliare consulului care o reclamă și să lăsam judecătorilor noștri liquidarea succesiunii imobiliare. Dacă din potrivă se va admite cu noi că numai credința că succesiunea mobilă nu poate să fie administrată de tribunalele noastre, pentru că acestea nu sunt competente, au făcut pe diferitele State să autorize amestecul consuliilor, atunci vom profita de faptul că eșim din cadrul prevederilor convențiilor și vom supune întreaga succesiune autorităților noastre judecătorești, chiar când ele vor fi obligate să aplice acestor succesiuni două legi diferite: legea noastră succesiunii imobiliare; legea ultimului domiciliu succesiunii mobiliare, lege care de cele mai multe ori se va confunda cu legea teritorială. Nu știu dacă chestiunea s'a prezintat înaintea instanțelor noastre judecătorești și nu știu cum au rezolvat-o. Din cauza obiceiului de a face numai note sub diferitele hotărâri, adică de a examina numai dificultățile care s'au ivit în mod real, imi este foarte greu să examinez dificultățile care ar putea să se prezinte, adică să fac teorii și de aceea nota aceasta este cu totul incompletă și nu are alt scop de cât să atragă atenția judecătorilor, care mă vor citi, asupra unei chestiuni delicate. Când se va ivi vre-o dificultate voi examina din nou chestiunea cu mai multă atenție.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I CIV. COR.

Audiența dela 22 Octombrie 1920

Președinția d-lui I. CERNĂȚEANU, Judecător

Ana D. Păduraru cu Aglaia Arghirescu

Sentința civilă No. 805 bis

Convențiuni sau contracte. — Buna credință presupusă. — Frauda trebuie dovedită. — Art. 960 și 970 cod. civ. — Natura raporturilor juridice dintre soți bazate pe un interes material. — Interpretarea art. 30 din Decretul-lege al chiriilor din 2 Aprilie 1920.

1. Conform art. 960 și 970 c. civil în toate convențiunile buna credință este presupusă, reaua credință — fraudă — urmând a fi dovedită.

2. Soția nu are calitate de a ataca actele făcute de soțul său decât în cazul când este creditoare pentru restituirea zestrei sau pentru alimente.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de d-na Ana Pădureanu cu petiția înregistrată la No. 2330/920 în contra cărții de judecată civilă cu No. 2330/920, a Judecătoriei Ocolului II București, prin care s'a admis contestațiunea făcută de d-na Aglaia Arghirescu în contra executării cărții de judecată civilă cu No. 229/920 a aceleiași Judecătorii;

Având în vedere că din actele din dosar cum și din concluziunile atât orale cât și scrise ale părților se constată în fapt, următoarele:

Prin contractul de închiriere vizat de administrația Financiară la No. 5111/919, apelanta Ana D. Păduraru închiriază d-lui Cezar Arghirescu soțul intimatului, pe preț și condițiunile prevăzute în contractul de închiriere, imobilul din București Strada Drumul la Tei No. 16 pe termen de un an începând de la 23 Aprilie 1919 până la 23 Aprilie 1920;

D-l Chirias atât prin declarațiunea scrisă pe contractul de închiriere la 12 Februarie 1920 cât și apoi prin o declarațiune sep rată la 4 Aprilie 1920, declară că renunță la avantajile acordate d-sale de actualul decret-lege al chiriilor și că se va muta pe ziua de 23 Aprilie 1920 st. vechiu data expirării contractului.

Între timp soții intentându-și reciproc acțiune de divorț, soțul părăsește imobilul în chestiune, rămânând însă soția;

D-na proprietară pe baza acestor declarațiuni cum și față de declarațiunea chirișului în fața Judecătoriei Ocolului II București, obține cartea de judecată civilă No. 221 din 29 Aprilie 1920 și prin care s'ordonă evacuarea chirișului din imobilul închiriat pe ziua de 23 Aprilie 1920. În contra executării cărții de judecată D na Aglaia Arghirescu, soția chirișului Arghirescu, a făcut contestațiune obținând cartea de judecată No. 2330/920 prin care admitându-i-se contestațiunea se anulează cartea de judecată No. 221/920;

D'aci și apelul de față al d-nei proprietare;

Având în vedere că conform art. 969 C. Civ. contractul de locațiune poate fi modificat și chiar desființat, ca ori ce contract sinalagmatic în genere, prin consimțământul mutual al părților contractante, dat în deplină cunoștință;

Că întrucât contractul de închiriere mai sus menționat a fost intervenit între apelantă și soțul intimatului și întru cât aceste două părți sunt încă în viață și în deplinătatea facultăților lor mintale, contractul urma a se desființa între aceștia numai, fără intervenția soției intimatului cu care proprietara n'a avut nici un raport juridic la confecționarea actului. A admite teoria pusă de judecătorie, ori cât s'ar părea de echitabilă în fapt, ar urma ca atât la confecționarea contractului cât și la desființarea lui să intervie consimțământul

tuturor persoanelor ce vor locui sau locuiesc în imobil. Așa de exemplu: soții ar putea să aibă și copii cari tot în felul cum s'a susținut la prima instanță să poată interveni în cauză;

Având în vedere însă că atât la prima instanță cât și în fața acestei instanțe în apel, s'a susținut că Arghirescu — soțul intimatului — fiind captat de familia apelantei și printr'un concert fraudulos între ei, a concedat apelantei rezilierea contractului de și după decretul-lege în vigoare asupra chiriilor contractul de închiriere ar fi putut fi prelungit (Art. 4 decret). Că față cu acest fapt soțul lucrând în contra mandatului ce îl are dela lege a lucra în numele familiei sale pe de o parte, iar pe de alta soțul fiind dator protecție și alimente soției și copiilor săi, lucrând în dauna lor, intimata are calitatea de a ataca actele violente făcute de soț pe baza acțiunii pauliene (Art. 975 c. civ.);

Că dar urmează a vedea dacă față cu susținerile intimatului există viciu de consimțământ al soțului acesteia prin captatiune atunci când a convenit la rezilierea contractului, dacă există concert fraudulos între părți pentru desființarea contractului și dacă soția are calitatea de a interveni în numele soțului pentru anularea convențiunii;

Având în vedere că în sprijinul susținerilor sale intimata atât la prima instanță cât și azi în apel se bazează pe presupțiunile că soții intentându-și reciproc procese de divorț, apelanta profitând de acest lucru a obținut de la soțul intimatului rezilierea contractului de locațiune;

Considerând că pe baza Art. 960 și 970 c. civ. în toate convențiunile buna credință este presupusă; iar reaua credință — fraudă — urmând a fi dovedită;

Având în vedere că pe de o parte este de principiu că, omul cât timp se bucură de deplinătatea facultăților sale mintale, este liber pe acțiunile sale — cu anumite restricțiuni numai în ce privește donațiunile și testamentele — iar pe de altă parte ca să existe captatiune trebuie să fie vorba de anumite mijloace violente întrebuințate de o parte fără de cari n'ar fi putut captiva buna voință a alteia;

Că întru cât în speță nu este vorba de vre-o donațiune sau testament și nici că soțul intimatului n'ar fi în deplinătatea facultăților sale mintale, de oare ce în asemenea caz ar fi trebuit să se facă dovada că s'au luat la timp măsurile edictate de lege (Art. 435 și urm. c. civ.) și întru cât afară de presupțiunile trase că soții sunt în divorț, prin nimic altceva nu se face dovada, nici că se cercă măcar în apel a se dovedi ce anume mijloace violente s'au întrebuințat de vre-un membru sau de toată familia apelantei pentru a captiva buna voință a soțului intimatului, ca apoi prin fraudă, reziliind contractul de locațiune, să isbească în drepturile soției acestuia (intimata de astăzi);

Dar presupunând că familia apelantei ar fi captat buna voință a soțului intimatului decizându-l a consimți la rezilierea contractului de locațiune, totuși întru cât dânsul era în deplinătatea facultăților sale mintale și încă soția acestuia nu are calitatea de a ataca actele făcute de el, dânsa nefiind creditoare a soțului de cât pentru restituirea dotei sale în cazul când există și pentru alimente când îi sunt acordate de justiție;

Că dar, în speță, nefiind vorba de un drept pecuniar la care să fi renunțat soțul în fraudă creditorilor săi, soția chiar creditoare, nu are calitatea de a interveni pe baza Art. 975 c. civ.;

Că în ce privește teoria mandatului invocată de intimată nu are ce căuta în speță, de oarece în principiu mandatul lucrează în numele altuia și nici de cum în numele său personal; or, în speță, cel interesat mai mult este soțul care își fixează domiciliul său unde voește și cum crede de cuviință după puterile sale

bănești și condiția sa socială, soția și copiii fiind obligați a l' urma, iar la caz că s'ar dovedi că soțul și tatăl nu i' ar primi, sau că i' ar părăsi, acestora nu le rămâne de cât să ceară pensie alimentară (in care intră și locuința) de la justiție;

Neînțelegerile din sânul unei familii nu pot atinge drepturile altor persoane mai ales străine și de acea familie și de acele neînțelegeri;

Având în vedere că chiar dacă contractul de închiriere n'ar fi fost reziliat prin voința părților și încă el s'ar fi desființat în virtutea legii, iar contestatoarea n'ar fi avut nici un drept a rămâne în imobil. În adevăr conform decretului-lege în vigoare asupra chiriilor (Art. 30) chiriașul este obligat a se folosi personal de imobil nefiindu-i permis să aibă mai multe imobile închiriate. Or, cum D-l Arghirescu, din interogatoriul părților se dovedește că s'a mutat de la Sfântul Gheorghe în alt imobil, apelanta ar fi obținut imediat în justiție rezilierea contractului puțin păsându-i de drama familiară a D-lui Arghirescu. Intimatei nu-i rămânea de cât să urmeze pe soțul său obținând părăsirea domiciliului conjugal, să contracteze personal fie cu vechi proprietară, fie în altă parte;

Că dar apelul de față este în totul fondat și cătă a se admite;

Văzând și dispozițiunile art. 140 și 146 pr. civ.;

Apreciind asupra cheltăielilor de judecată, Tribunalul le fixează la 100 (una sută) lei;

Pentru aceste motive redactate d-l judecător Ion Cernățeanu Trib. admite apelul etc.

(86) I. Cernățeanu; C. Negoescu.

NOTA. — În speța de mai sus, judecata de Tribunal, ca instanță de apel, ceshinife de drept, deduse în discuție sunt în număr de două și anume: una relativă la natura raporturilor juridice dintre soți bazată pe un interes material și alta relativă la interpretarea art. 30 din decretul-lege dela 2 Aprilie 1920.

Prima chestiune este rezolvată în mod juridic dar argumentațiunea Tribunalului abundentă și chiar prolixă în considerațiuni accesorii, este de un acouism excesiv în considerațiunile principale și determinante ale soluțiunei date de Tribunal.

În ce privește interpretarea dată de Tribunal art. 30, o credem bună de lege ferenda, dar nu ni se pare conformă cu textul acestei dispozițiuni legale.

Tribunalul constată în fapt că între soțul intimatei în calitate de locatar și apelanta ca proprietară intervine un contract de închiriere al cărui termen convențional expira la 23 Aprilie 1920; ivindu-se între intimată și soțul ei neînțelegeri care au dus la o acțiune reciprocă de divorț, soțul prin două declarațiuni succesive comunică proprietarei că renunță la prelungirea legală a contractului și în consecință părăsește imobilul închiriat în care rămâne numai soția. Pe baza acestor declarațiuni proprietara obține o hotărâre de evacuare pe care o pune în executare; soția chiriașului face contestație la această executare, pe care Tribunalul o respinge prin hotărârea de față.

Tribunalul stabilește că contestatoarea n'a participat la încheierea contractului de închiriere și în consecință admite, lucru evident, că acest contract putea să fie desființat prin consimțământul părților contractante, fără să fie nevoie de asentimentul soției.

Contestatoarea, pentru a ajunge la anularea convențiunei de resiliere intervenită între soțul ei și proprietara imobilului închiriat, a invocat în sprijinul cererei sale pe de o parte faptul că consim-

țământul soțului ar fi fost viciat prin dol sau «captațiunea» cum se exprimă Tribunalul, — expresiune care într'o terminologie juridică n'are ce căuta când e vorba de o convențiune — iar pe de alta că ar exista un concert fraudulos între soț și proprietară pentru desființarea contractului și că soția ar avea calitate să atace pe calea acțiunei pauliene, actele frauduloase făcute de soț.

Tribunalul plecând dela principiul că buna credință a părților contractante într'un act juridic se presună până la proba contrarie, constată că nu s'a dovedit cu nimic de către contestatoare manoperele dolosive exercitate asupra soțului; puându-se însă în ipoteză că aceste manopere ar fi dovedite, totuși Tribunalul contestă soției calitatea de a ataca actele făcute de soț deoarece «nu-i creditoarea soțului decât pentru restituirea dotei și pentru alimente când li sunt acordate de justiție».

După părerea noastră, acest mod de a vedea al Tribunalului, exprimă într'un mod incomplet sfera drepturilor și obligațiunilor la care dă naștere căsătoria în raporturile dintre soți.

În adevăr, prin faptul căsătoriei, soții sunt obligați a-și da sprijin reciproc și acest sprijin consistă în prestațiunea lucrurilor necesare vieții, fie în natură, fie în bani; cu alte cuvinte este vorba de obligațiunea alimentară a cărei mod de executare variază după cum soții duc viața în comun, conform scopului esențial al căsătoriei, sau din contră comunitatea de existență a încetat, fie de fapt, fie dintr'o cauză legală; or în viziunea acestei obligațiuni alimentare, fie că o considerăm ca având un caracter pur legal, fie că li recunoaștem și un caracter contractual, deoarece derivă din căsătorie care este un contract, soția este creditoarea soțului care este dator a-i procura tot ce este necesar vieții, hrană, locuință și îmbrăcăminte după starea materială a soților și condiția lor socială. Creanța sa de alimente nu ia naștere numai din momentul în care justiția i-a acordat o pensie alimentară, după cum are aerul să spună Tribunalul. Soția având calitate de creditoare, are dreptul ca orice creditor, conform art. 974 cod. civ., să exercite drepturile și acțiunile debitorului său; în adevăr, nici un text de lege, nici un principiu de drept nu se opune ca femeia să poată exercita asemenea acțiune în aceeași condițiuni ca orice alt creditor; or soțul care a fost victima unor manopere dolosive, ar fi avut dreptul să ceară anularea convențiunei încheiate sub influența dolului; soția, în calitate de creditoare, în caz de refuz sau neglijență din partea soțului de a exercita acțiunea, ar putea în principiu să se substituie în drepturile soțului, exercitând în locul acestuia acțiunea în anulare pentru cauză de dol.

Este adevărat că o asemenea acțiune are un fundament nu numai pecuniar, ci și moral, fiindcă ținde a asigura libertatea consimțământului și a aplica o sancțiune autorului dolului; totuși se admite generalmente că caracterul pecuniar al acțiunei tinzând la repararea prejudiciului suferit de victima dolului, este predominant (Laurent t. 16, No. 422, pag. 479; Larombière II, pag. 186 art. 1166, No. 15; Huc. t. V.I, No. 202, p. 274; Baudry-Lacantinerie et Barde, Des obligations, t. I, pag. 522, No. 615).

Cu toate acestea credem că în speța, presupunând că dolul ar fi fost dovedit, soția n'ar fi putut să se substituie în locul soțului și să ceară anularea convențiunei de reziliere a contractului de închiriere pentru că atât timp cât durează căsnicia și chiar în timpul instanței de divorț până în momentul când femeia a fost autorizată de a părăsi domiciliul conjugal, soțul, în calitate de șef al asociațiunei

conjugale, și în virtutea art 196 cod. civ., este singurul în drept să fixeze domiciliul soților și femeia este obligată să locuiască împreună cu bărbatul ei; deci faptul soțului de a-și muta domiciliul în altă parte implică în principiu pe de o parte obligațiunea pentru soție de a-l urma și pe de alta dreptul pentru soț de a rezilia în mod expres sau tacit contractul de închiriere pe care l-a avut; această reziliere a contractului constituie un atribut, inerent calității sale de soț, al cărui exercițiu este lăsat în principiu la suverana sa apreciere; deci e vorba de o facultate și nu de un drept patrimonial care să facă parte din gajul creditorilor.

Pentru aceleași considerațiuni soția nu poate intenta acțiunea pauliană pentru a anula convențiunea de reziliere pe care ar preinde-o făcută de soț cu fraudă.

În adevăr, acțiunea pauliană nu poate fi admisă contra acelor acte care constituie din partea debitorului exercițiul unui drept inerent persoanei sale. Atât în cazul acțiunii oblice prevăzută de art. 974 cât și în cazul acțiunii pauliane prevăzută de art. 975 cod. civ. creditorii exercitând dreptul lor de gaj general asupra patrimoniului debitorului, consiliat prin art. 1718, nu fac decât să ia măsurile convenite pentru valorificarea drepturilor care fac parte din patrimoniu sau pentru readucerea în patrimoniul debitorului a unor drepturi eşise prin efectul unor acte frauduloase ale acestuia. Atunci însă când e vorba de un act care constituie exercițiul unui drept legat exclusiv de persoana debitorului, sau renunțarea la un asemenea drept, intentarea acțiunii pauliene din partea creditorului nu poate duce la nici un rezultat, căci chiar dacă dreptul prin natura lui reprezintă o valoare pecuniară, totuși el nu face parte din acele elemente patrimoniale care să fie supuse dreptului de gaj al creditorilor. (Laurent t. XVI No. 473; Huc. t. VI, No. 217; Baudry-Lacantinerie et Barde, Des obligations t. I, p. 610, No. 697).

Așa fiind soluția dată de Tribunal este juridică atunci când contestă în speșă femeii dreptul de a ataca pe calea acțiunii pauliane, convențiunea de reziliere făcută de soț, deși motivarea este discutabilă, căci Tribunalul pentru a ajunge la soluția pe care o dă se întemeiază pe considerațiunea că'n speșă n'ar fi vorba «de un drept pecuniar»; or dreptul chirieșului derivând dintr'un contract de locațiune este de natură pecuniară; dacă totuși în cazul de față soția nu poate valorifica sub nici-o formă acest drept, motivul determinant după cum am arătat mai sus, rezidă în caracterul său personal.

În ce privește argumentul Tribunalului sprijinit pe dispoziția art. 30 din decretul-lege îl credem neintemeiat. În adevăr, Tribunalul argumentează că chiar dacă contractul de închiriere n'ar fi fost reziliat în mod voluntar, el s'ar fi desființat în virtutea legii pe baza art. 30 care nu permite unei persoane să aibe mai multe imobile închiriate. Or, nu poate fi vorba de desființarea legală a unui contract fără text expres și art. 30 care se invoacă nu cuprinde o dispoziție în acest sens; această dispoziție legală, pentru a stavili specula care se făcea cu subînchirierile, a stabilit principiul că chirieșul trebuie să se folosească personal, de imobilul închiriat, prin derogatiune dela art. 1418 cod. civ. care în lipsă de clauză convențională contrarie, permite chirieșului de a subînchiria sau a ceda contractul de locațiune; nu rezultă din acest text, cum că un chirieș nu poate să deșie pentru el doua sau mai multe imobile.

ALEX. CERBAN

JUDECĂTORIA OCOLULUI II C-LUNG

Audiența dela 22 Decembrie 1920

Președinția d-lui BALLAN, Jude-președinte

Eșire din indiviziune.—Acțiune.—Condițiuni.—Terțiu-Pretențiuni.—Instrăinări consimțite de un comoștenitor.—Efecte.—Art. 729 și 786 c. civil.

1. Conform dispozițiunilor art. 729 c. civ. acțiunea de eşire din indiviziune presupune: calitatea de moștenitor și existența unei indiviziuni de drept.

2. Terțul deținător al unei porțiuni determinate din averea succesorală, chemat în instanță ca să asiste la împărțeala averii indivize, nu împiedică îndeplinirea formalităților de împărțeală.

3. Instrăinările consimțite de un comoștenitor sunt condiționate de rezultatul partagiului.

Judecata,

Asupra acțiunii înreg. la No. 3237/918 și suplimentului de acțiune înreg. la No. 6333/919, prin care reclamantul Moise Orejeanu din Stoenesti cere a se împărți între el și frații săi Ion, Moise și Mihai în patru loturi egale, averea imobilă și mobilă, rămasă pe urma defunctului Niță Orejeanu, improprietarit la 1864 în comuna Stoenesti, avere anume arătată în acțiune și supliment, din care avere o parte — din pământ — se deține de Ecat. și Ion Din Păun și de Ion Toderici, deținători chemați și ei a fi față la judecarea procesului;

Având în vedere că, unul din comoștenitori — Mihai — a decedat, fără descendenți și cum și ambii săi părinți sunt deasemenea decedați, partea convenită lui în moștenirea dela tatăl său, se convenia fraților săi, în care scop, reclamantul a cerut, părății nu s'au opus și judecata i-a admis a se cita frații părăți și în calitate de moștenitori ai defunctului Mihai Niță Orejeanu;

Având în vedere că, ceea ce se cere a se proba într'o acțiune de indivizare e: deschiderea succesiunii, calitatea părților, deținerea terenului și identitatea lui, cu acela rămas dela de cujus;

Că, reclamantul, cu actele dela dosar, coroborate cu interogatoriu luat fraților săi părăți dovedește în mod lămurit deschiderea succesiunii și calitatea sa și a fraților săi: că el și cei doi frați ai săi, părății, sunt fii legitimi ai def. Niță Orejeanu și că al patrulea frate al lor, Mihai este decedat fără descendenți supraviețuitori, — deasemenea, cu interogatoriul luat părăților, stabilește și masa succesorală, din care o parte se stăpânește de cei 3 (trei) terții deținători, cari au cumpărat-o în 1919 dela ei, și că toată această avere este în întregime rămasă moștenire dela defunctul Niță Orejeanu;

Având în vedere, însă, că, parte din averea imobilă rămasă pe urma defunctului Niță Orejeanu, a fost instrăinată, — fie care din cei trei comoștenitori în anul 1919 au vândut celor trei deținători câte o porțiune deosebită de pământ, — însă, ceea ce este fapt cert, necontestat de comoștenitori, și nici de terții este că, ei au vândut din pământul care era avere succesorală rămasă moștenire dela defunctul Niță Orejeanu și aceasta confirmă și terții deținătorii, chemați a fi față la partagiu. Ceea ce, deci, judecata urmează a rezolva ca chestie de drept este: se poate face divizarea unei averi succesorală, când părți determinate, din această avere au fost vândute la terții, separat de fiecare din comoștenitori, în anul 1919, după deschiderea succesiunii;

Având în vedere că, în principiu și în conformitate cu dispozițiunile art. 729 c. c., acțiunea pentru eşire din indiviziune presupune necontestate: calitatea de moștenitor și existența unei indiviziuni de drept, indi-

ferent dacă posesiunea de fapt o au toți comostenitorii asupra averii a cărei împărțea se cere;

Prin urmare, atunci când cu ocaziunea unei cereri de eșire din indiviziune, s'ar ridica, de un-terțiu, pretențiuni de exclusivă proprietate, asupra întregii sau numai asupra a unei porțiuni din averea supusă împărțelii, trebuie ca mai întâi să se stabilească, că acea porțiune de avere face parte din patrimoniul lui de cujus și, numai în urmă, după aducerea ei la masa succesorală, să se procedă la îndeplinirea formelor prevăzute de lege pentru împărțea: (*Cas. Unite, D. 5 din 12 Februarie 1915*);

Cu toate acestea, însă, atunci când cel ce deține o parte determinată din averea succesorală este chemat și el a fi pur și simplu față la împărțea și recunoaște în fața judecății, că el a cumpărat pământ determinat dela un comostenitor după ce s'a început procesul de partaj—și, că acel teren face parte din averea succesorală nedivizată, se poate procede la îndeplinirea formelor prevăzute pentru împărțea pentru întreaga avere indiviză deci și pentru acea aflată în stăpânirea terțiului deținător, pentru că, în asemenea caz, cumpărătorul unui asemenea bun determinat din averea succesorală, este un succesor cu titlu particular al eredului vânzător, e un *ayant cause* al comostenitorului, pe care-l reprezintă și, ținând dela acesta un drept de proprietate, el are, deci, tot interesul să-l privegheze la partaj, fiind creditor al acestui erede în sensul art. 785 c. civil și, deci, el are interes a lua și cunoștință de rezultatul tragerii loturilor—, pentru a ști și el cu un moment mai înainte ce perspectivă îi așteaptă; aceasta cu atât mai mult, că, în cazul când terenul cumpărat, supus partajului, n'ar cădea în lotul vânzătorului, acest cumpărător ar putea fi evins, rămânând pentru prețul răspuns eredului vânzător, creditor pur și simplu al acestuia;

Intr'adevăr, din principiul declarativității partajului, prevăzut de art. 786 c. civil, reese că înstreinările consimțite de comostenitori sunt condiționate de rezultatul partajului și, prin urmare, ele se vor rezilia de drept când condiția rezolutorie sub care sunt făcute nu se va îndeplini și imobilul vândut nu va cădea în lotul eredului vânzător;

Că, astfel fiind, și cum în speță, se constată din actele de vânzare dela dosar și din mărturisirea terților deținători că aceștia au cumpărat în 1919 bucăți de pământ determinat din succesiunea nedivizată a defunctului Niță Orejean, dela unii din coerezii, ale căror drepturi erau subordonate partajului, față de niște asemenea terți deținători, se poate procede la facerea partajului; asemenea cumpărătorii fiind niște succesori cu titlu particular ai eredilor vânzători și, având și ei interese, au fost pur și simplu chemați a fi față la facerea partajului, ca creditori ai eredilor vânzători, în sensul art. 785 c. civil, pentru a lua cunoștință de rezultatul tragerii loturilor și ca să știe cu un moment mai înainte ce perspectivă îi așteaptă.

Pentru aceste motive în baza art. 651 și 728 c. civ. dispune: admite în principiu, cu apel etc.

Jude-șefedinte (s) *C. S. Ballan.*

NOTA. — Speța dedusă înaintea judecătoriei Ocol. II C. Lung e următoarea:

Averea indiviză. Acțiunea în indiviziune pendinte. În cursul ei comostenirei vând individual porțiuni determinate din masa succesorală. Cumpărătorii, deținători de fapt ai unor bunuri succesoriale, pe cari nu le-au dobândit prin prescripție, sunt citați pentru ca hotărârea de eșire din indiviziune să le fie opozabilă.

Soluțiunea dată e strict juridică și bine motivată. Judecata admite în principiu eșirea din indiviziune

fără a se interesa de operațiunile intervenite individual între moștenitori și terții citați, considerându-i cu drept cuvânt ca simpli «*ayant-cause*» ai moștenitorilor, de a căror soartă în obținerea unor anumite loturi depinde existența și validitatea transmisiunilor făcute. Citarea deținătorilor cerută de moștenitori spre a le face opozabilă sentința de eșire din indiviziune e o măsură de prudență a acestora față cu dispozițiunile art. 785 c. civ., fără a influența însă asupra admiterii cererii de împărțire, a situației cărților și a efectului declarativ, achizitorii neavând alt rol decât acela de a supraveghea operațiunile împărțirii ca niște simpli creditori intervenienți.

Spre a ajunge la această soluțiune, judecata stabilește mai întâi temeinicia cererii de eșire din indiviziune constatând că în fapt sunt întrunite condițiunile acțiunii în împărțire: existența unei succesiuni deschise, calitatea părților și identitatea bunurilor succesoriale cu cele a căror divizare e cerută.

Judecata constată apoi că asupra proprietății acestor bunuri nu există contestațiuni, care ar necesita o prealabilă rezolvare necesară pentru stabilirea masei succesoriale. În speță, deținerea unei părți din fondul succesoral se face în virtutea unor transmisiuni consimțite unor terțe persoane de însuși comostenitorii. Cu drept cuvânt, judecata asimilează această stare de fapt cu cea prevăzută de art. 729 c. civ. Intr'adevăr art. 729 c. civ. rom. prevede că «*diviziunea poate fi cernită chiar când unul sau mai mulți din erezi au posedat părți separate din succesiune, dacă nu a fost un act de împărțea sau dacă nu se poate opune prescripțiunea*».

Textul nostru corespunde art. 816 c. civ. fr., de care nu diferă decât prin faptul că textul francez este «*même quand l'un des cohéritiers aurait joui séparément*», ceace de altfel nu a dat naștere în practică la nici o dificultate în cazul în care *mai mulți* erezi au posedat părți separate din moștenire, pe când soluțiunea identică se impune atât la noi cât și la Francezi în cazul în care un moștenitor ar poseda în fapt *toată* succesiunea fără a o fi prescriș. (V. Laurent, X, No. 267 p. 301—303. Alexandresco II, t. II, p. 453 și nota 2 și 3 și autori, pe cari îi citează).

Dispoziția art. 729 c. civ. rom. e rațională. Acțiunea în împărțire tinde la stabilirea unui *drept diviz*, care să înlocuiască dreptul indiviz al comostenitorului. Situația de fapt a masei succesoriale, deținerea sau chiar posedarea ei de unul, unii sau toți comostenitorii, de un loc, separat, prin procuratori, sau chiar de terții, nu are nici o înrăurire asupra stabilirii *dreptului* afară de cazul în care dobândirea *prin prescripțiune* a unei părți din succesiune ar scădea-o din masa succesorală divizibilă.

Dacă deci, în speță, comostenitorii nu posedă toată succesiunea, deoarece fiecare din ei a vândut câte o porțiune precisă și concretă, posedarea acestor parcele de terțe persoane nu influențează asupra cererii de împărțire.

Dacă însă aceste persoane ar fi posedat timpul necesar de a prescrie sau chiar de a *uzucapa* (căci, în deosebire de comostenitori, terții pot excipa titlul și buna credință — F. Laurent, X, 268), și XVII, 107), bunurile respective urmau a fi deduse din masa succesorală, fie că ar fi fost citați sau ar fi intervenit la partaj pentru stabilirea dreptului lor propriu conform art. 247 c. pr. civ. fie că în necunoștință de acțiune în împărțire,

s'ar vedea acționari de moștenitori în lotul cărora ar fi căzut bunurile uzucapate.

Dacă comoștenitorii ar fi vândut unor terți drepturile lor succesoriale indivize în total sau în parte, cumpărătorii de drepturi sau fracțiuni de drepturi indivize, ar avea o situație identică celor lași comoștenitori, putând chiar cere esirea din diviziune. (D. Alexandresco II, ed. 2, p. 489 și autorii citați în nota 1).

De asemenea dacă vânzarea unui bun determinat al succesiunii s'a făcut de toți comoștenitorii, cumpărătorul e liniștit stăpân al lui, urmând ca prețul să se împartă între comoștenitori în proporția drepturilor lor. F. Laurent X, 466).

Dacă însă un comoștenitor vinde un bun determinat al succesiunii fără a cere consimțământul celorlalți comoștenitori, soarta acestei vânzări depinde de rezultatul împărțirii succesiunii. Partajul având în regimul dreptului nostru și al celui francez un *efect declarativ* (v. Atezandresco I, ed. 2, p. 781 și următoarele și autorii citați), conform art. 786 c. civ. rom. (883 c. civ. fr.) «fiecare erede este prezumpt că a moștenit singur și imediat toate bunurile cari compun partea sa... și că n'a fost niciodată proprietar pe cele lalte bunuri ale succesiunii».

Dacă deci bunul determinat transmis de un comoștenitor cade la împărțire în lotul său, transmitiunea e validă, achizitorul, care dobândește *sub condițiunea* aceasta bunul, este în virtutea art. 971 și 1019 c. civ. rom., proprietar al bunului, întrucât condiția rezolutorie nu s'a îndeplinit.

Dacă însă bunul cade în lotul altui comoștenitor, transmitătorul este considerat ca și fost niciodată proprietar al lui și deci este o înstrăinare a lucrului altuia.

Dreptul dobânditorului unui bun determinat aparținând unei succesiuni indivize este deci foarte puțin sigur în ce privește natura lui materială, ca al oricărui dobânditor condițional.

Cu toate acestea astfel de achizițiuni sunt destul de frecvente și se justifică prin importante considerațiuni practice.

Cumpărarea unui bun al unei succesiuni indivizate poate fi obiectul unei speculațiuni avantajoase, ulterior dacă prețurile ar crește sau dacă anumite considerațiuni de vecinătate ar necesita dobândirea lui și dacă unul din comoștenitori n'ar consimți să-l înstrăineze. Achizitorul are deci interes să aștepte dela o soartă favorabilă ceace nu poate obține dela libera voință a tuturor coproprietarilor.

Am mai semnalat dreptul achizitorului de bună credință de a uzucapa bunuri în 10 sau 20 ani.

În sfârșit calitatea sa de creditor al unei obligațiuni condiționale îi conferă dreptul de a lua orice măsuri conservatorii și deci de a interveni conf. art. 785 c. civ. rom. în acțiunea de împărțire a succesiunii. Interesul de a asista la această operațiune este considerabil, căci îi dă putința de a împiedica o convență între copartăși, totdeauna probabilă în cazul în care valoarea bunului a crescut. Dacă în ce privește tragerea la sorți a loturilor, efectuarea sub controlul justiției e o garanție de lealitate, cumpărătorul de bunuri determinate poate însă face observațiunile sale în ce privește divizibilitatea în natură sau formarea loturilor, pe cari expertul le-ar putea stabili cu sau fără rea credință în defavoarea terțiului, de exemplu risipind în diverse loturi bunurile, vândute când s'ar putea întruni într'un singur lot și deci a face posibilă o eventuală dobândire a tuturor sau, după

împrejurări, o repartiție spre a da puțința dobândirii cei puțin a unora din ele. Prezența în instanță a terților achizitori cu titlu particular le conferă deci în realitate mai multe drepturi decât cele recunoscute în partea finală a sentinței reproduse mai sus.

E de remarcat de asemenea că dacă bunul înstrăinat de un comoștenitor cade în lotul altuia, acesta poate ratifica înstrăinarea făcută, care are deci avantajul datei la care s'a petrecut. (cf. Baudry & Wahl, Successions, t. III, No. 3342 și Cas. fr. req. 7 Janv. 1885. S. 86, 1, 161 și D. 85, 1, 252).

Se pare că aceasta ar fi situația în speță, de vreme ce comoștenitorii au îngăduit achizitorilor să intre în posesiunea parcelelor de teren cumpărate.

În mod normal cumpărătorul, nu intră în posesiunea bunului decât după ce partajul s'a făcut și bunul a căzut în lotul vânzătorului. Doctrina și jurisprudența sunt de acord că comoștenitorii au chiar dreptul de a revendica imobilul în posesiunea căruia a intrat un ayant cause al unuia dintr'nsi. (F. Laurent XXIV, 117; Colmet de Santere VII, 28 bis; Thiry III, 538, Baudry & Wahl, Successions 3345 și notele 5, 6 și 7; Cass. civ. 28 fév. 1896, Wahl, note sous S. 95, 4, 27 n. 4). Rațiunea e că dacă în principiu orice comoștenitor poate dispune de proprietatea bunurilor succesiunii fără a cauza nici un prejudiciu comoștenitorilor, căci actul nu le e opozabil dacă bunul nu cade în lotul celui ce a dispus de el, nu tot așa e cu posesiunea bunului, care aparține tuturor moștenitorilor cât timp indiviziunea nu a încetat. Neapărat că dacă terțul obține de bună credință posesia și comoștenitorii nu știu de acest lucru și nu i se opun, el poate uzucapa în timp util.

Toate aceste principii de drept sunt clar, precis și juridic aplicate în hotărârea judicioasă motivată a ocolului din C. Lung. Ne e cu atât mai ușor să semnalăm aceste calități ale hotărârei cu cât le-am găsit în toate operele de doctrină și jurisprudență ce poartă semnătura des întâlnită a unui om de drept, pe care îl apreciem fără a avea plăcerea să-l cunoaștem, dar pe care, după locul în care împarte dreptatea, avem impresia că nu-l cunosc în deajuns cei ce ar trebui să-l aprecieze.

ALEX. VELESCU

17. I. 1921

RECENZIE

Cambia de I. N. Fintescu
Procuror la Trib. Ilfov

Suntem în materie cambială. Noțiunea cambii ne sugerează ideia unei obligațiuni speciale și riguroase. Întrebându-ne o imagine în legătură cu materia putem spune cu drept cuvânt că d-l Fintescu prin broșura d-sale «Principii cu referință la Teoria Cambii în alb», publicată în 1911, semnase o poliță față de lumea noastră juridică:

Lucrarea făgăduia mult prin calitatea ei, lumea rămăsese în așteptarea desăvârșirii unui lucru început. Prin acest volum d sa face însă față cu multă onoare semnăturii date.

Ca o privire de sinteză, reiese din volumul d-lui Fintescu că instituția cambială este un produs al nevoilor, nu este capriciul închipuirii. Instituția și-a scos puterea de viață din fapte, nu numai din idei, deaceia a prins. În acest produs al evoluției s'au distins mai multe popoare: în evul mediu, poporul italian; în evul modern, poporul francez prin ordonanța din 1763; în epoca contemporană, poporul german prin ordonanța cambială din 1847. Prima nevoie din care s'a născut cambia a fost schimbul monetelor. Materia noastră cambială a fost influențată de legislația italiană, iar aceasta de or-

donanța cambială germană. În Bucovina și Transilvania s'a introdus regimul german.

Considerată din punct de vedere generic, cambia are caracterul tuturor titlurilor de credit: reciprocitatea de prestațiune, care a fost generalizată, răspândită și exteriorizată prin instrumentul de credit, titlul de credit. «Titlul de credit este un document necesar pentru a exercita dreptul literal și autonom, care este menținut în el». Definiția este a lui Cesare Vivante, pe care autorul o adoptă. Între titlul de credit și hârtia în care el se materializează este o strânsă legătură, care nu se poate desface. Distincția titlurilor de credit unui au făcut-o după circulațiune, alții după scadență, alții după conținutul lor.

Privită ca specie, caracterul distinctiv al cambii este de a fi un titlu la ordin, care se transmite prin gir, titlu formal, complet, pentru o promisiune abstractă de plată și o sumă determinată fără contraprestație la scadență, cu un loc arătat, cu obligație solidară pentru toți semnatarii titlului. Aceste caractere sunt scoase tot din definiția lui Vivante, adoptată de autor.

Cambia răspunde unor nevoi economice, care pot fi de producțiune, sau de consumațiune. Scopul principal este creditul. Această funcție economică pune în discuție multe probleme: instituția băncilor, de care se leagă chestia depozitului de fructificare, problema scontului, operațiunile de încasare și compensație, plățile internaționale.

Titlurile de credit sunt vechi: Au existat la egipteni, ebrei, greci și Cartaginezi. La Romani au format o adevărată epocă. În viața juridică romană dreptul pornește dela materialism spre abstracțiune. La început sunt lucrurile, nu drepturile. Dreptul corporal precede pe cel incorporal. Intinderea cuceririlor romane a născut nevoia creditului, a plății fără numerar, a băncilor, deci a cambii. Instituția singrafelor și a chirografelor este o dovadă evidentă. Cele dintâi erau contracte abstracte, fără cauză, cele din urmă aveau nevoie de cauză.

Romanii, dela materialism ajung la concepția abstractă a dreptului. Germanii moștenesc concepția romană. Și Germanii la început pozitivisti cum erau, identificau dreptul, obligația, cu înscrisul. Ei nu puteau concepe dreptul în abstracto fără o materializare a lui prin înscris.

Progresul însă se face dela simplu la complex. Caracterele speciale ale cambii se explică urmărind evoluția ei, unde găsim și fundamentul ei juridic. În secolul XVII-lea, XVIII-lea și al XIX-lea cambia este socotită a fi o construcție juridică literală. Titlul îl formează ceea ce este scris în document. Cambia nu se întemeiază pe teoria contractului: Nu este nevoie de concursul a două voințe, ea este expresia unei voințe unilaterale. O cambie semnată poate fi pusă în circulație fără voința celui ce a semnat-o. Ea este o adevărată monedă. Documentul conține și proba și promisiunea viitoare a plății, promisiunea abstractă și unilaterală adresată publicului. (Einert).

Fiind expresia voinței unilaterale, ea obligă pe semnatari înainte punerii în circulație; este însă nevoie să fie în mâna unui purtător. (Kuntze).

Bekker, Volkmar și Löwy adăogară că până la punerea în circulație a titlului, creditorul este însuși titlul emis: subiect de drept, simbol, personificare.

Grünhut mai cere ca posesorul să fie de bună credință.

Acestea sunt teoriile «voinței unilaterale», teoriile «creațiunii». În opoziție cu acestea este teoria «emisiunii», după care, cambia are nevoie de voința semnatarului pentru a fi pusă în circulație. Aceasta îi dă creditul. (Stobbe).

Lehmann susține și nevoia unui act de transmisiune din partea semnatarului, cât și din partea posesorului: actul de dobândire.

Mergând mai departe și discutând mecanismul juridic al cambii Goldschmidt arată că semnatarul se obligă față de primul posesor printr'un contract, iar față de ceilalți giratari printr'o declarație de voință unilaterală.

În Italia Cesare Vivante dezvoltă teoria lui Goldschmidt. Bonelli și Navarrini dezvoltă teoria voinței unilaterale: În timpul circulațiunii nu este un creditor fixat, creditorul este în suspensie, el se fixează la scadență. Până atunci orice posesor poate deveni creditor, drepturile lui sunt autonome, nu intră definitiv în patrimoniul lui.

În Franța teoria acreditată este a contractului, nu a voinței unilaterale.

Rezumând principalele teorii ale doctrinei streine, autorul susține teoria contractului: Cambia reclamă nu numai un

emitent, dar și un posesor, care voește a deveni creditor în condițiunile prevăzute în titlu, Deci, contract scriptural, literal în evul mediu.

Lumilele doctrinei vor ajuta pe autor să continue firul discuției, adâncind chestia. Obligația cambială este abstractă, este independentă de raportul juridic dintre părți, în urma căruia intervine cambia, cum de pildă vânzarea, plata unei datorii, etc. Acest raport juridic se numește fundamental, care se deosebete de fundamentul juridic al cambii și de obligația fundamentală cambială: obligația emitentului față de posesor, sau giratari. Dar acest raport fundamental se stinge—în urma cambii—prin novațiune sau datio in solutum?

După unii autori raportul fundamental nu se stinge. Accesorile sale ca: privilegiile, garanțiile etc., persistă. Cambia este o promisiune de plată, nu o monedă, ea nu produce nici datio in solutum, nici novațiune, de oarece novația trebuie să fie expresă. Cambia este o garanție de plată mai mult. Raportul fundamental este suspendat până la scadență: Dacă plata se face, raportul se stinge, în caz contrariu, creditorul poate pune în valoare sau acțiunea cambială, sau vechia acțiune din raportul fundamental: actio ex causa. Cele 2 acțiuni rămân, având cauze deosebite. Stingerea vechii obligații prin datio in solutum sau novațiune nu se face decât în mod expres: O cambie emisă nu presupune însă aceasta. Și persistența vechii obligații se poate dovedi prin toate mijloacele, fiind în materie comercială. La noi această teorie este susținută de dl Alexandresco. Soluția a fost primită și de Inalta noastră Curte de Casație. Teoria de mai sus a fost primită și de Casația franceză.

Drepturile din acest raport fundamental nu se pot transmite prin gir, deoarece drepturile garanțiilor sunt autonome. De aci deosebite urmări: După unii acțiunea ex causa poate fi exercitată înainte de scadență, când se refuză acceptarea cambii; după alții ea nu se poate exercita până la scadență, deoarece cambia are destule garanți; apoi emitentul poate să producă proviziune și cambia să fie acceptată. Afară numa de falimentul debitorului.

Acțiunea ex causa se suspendă până la scadență, întrerupe prescripția, cambia presupune recunoașterea vechii acțiuni. Acțiunea cambială stinge raportul fundamental în 3 împrejurări.

- 1) Prin plata cambii de obligatul principal.
- 2) Când beneficiul unei cambii restituie suma primită prin gir posesorului decăzut din acțiunea cambială.
- 3) Când posesorul nu poate da cambia întreagă girantului. Raportul fundamental persistă:
 - 1) Când se primește o cambie fără a întruni condițiile art. 270 c. com.
 - 2) Prescripția acțiunii cambiale nu stinge raportul fundamental al creanței originale.
 - 3) Acțiunea îmbogățirii fără cauză nu poate fi exercitată decât când s'a pierdut acțiunea ex causa.
 - 4) Acțiunea ex causa exercitată și respinsă exclude acțiunea cambială; acțiunea cambială respinsă numai atunci însă exclude acțiunea ex causa, când se respinge pe o excepție ex causa.

Dela principiile generale ale cambii autorul trece la discuția în parte a textelor de lege. Interpretarea fiecărui articol o face aducând ca sprijin bogate izvoare de documentare din doctrina și jurisprudența română și streină. Lucrarea aceasta de analiză dobandește multă importanță și încredere prin cadrul larg în care este pusă, prin îndrumarea științifică ce i se dă: metoda dreptului comparat. Paralel cu această minunată expunere în legislația noastră cambială autorul înfățișează și discută legislația corespunzătoare din Transilvania și Bucovina; încât lucrarea, pe lângă netăgăduita utilitate actuală, ea mai este venită la timp spre a servi de bun îndrumător în unificarea legislației noastre viitoare.

Autorul deschide o rubrică privitor la formarea cambii în dreptul internațional. În Italia există text de lege, care prevede că contractanții au alege între regula «locus regit actum», sau forma legiilor naționale, dacă amândoi sunt de coiași naționalitate. În legislația germană cambia emisă în streinătate după legea germană este valabilă în Germania. La noi neexistând un text special de lege se aplică regula «locus regit actum» din art. 2 din codul nostru civil.

Lucrarea se termină cu publicarea legii cambiale din Austria și Ungaria, a Convenției dela Haga asupra unificării dreptului cu privire la poliță și biletul la ordin, precum și al regulamentulului acestei convenții din 23 Iulie 1912. Impresia defi-

nitivă cu care rămânem este că această lucrare cuprinde isvoare de informații complete, că este expresia nu numai a unei munci conștiințioase, dar ne arată darul autorului de a ne face să simțim evoluția instituției cambiale și de a ști s'o adapteze la nevoile și civilizația neamului nostru, punând-o în legătură și cu realitățile și tendințele vieții moderne. Lucrarea va rămâne în literatura noastră juridică. Și oicine se va ocupa cu materia noastră cambială, va simți nevoia s'o consulte.

P. VASILESCU

Doctor în Drept din Paris, Avocat

* * *

Tratat elementar de drept cambial de D-l Max Hacman, profesor de drept comercial la Universitatea din Cernăuți și decanul Facultății juridice. — Cernăuți 1921. Prețul 20 lei.

D-l Max Hacman publică, sub titlul de mai sus, prelegerile ținute la facultatea de drept din Cernăuți.

Se ocupă în special de dreptul cambial român, bine înțeles cu trimeteri și la dreptul cambial german, arătând cu multă justeță și într'un stil curgător, deosebirile existente între aceste două legislațiuni. Deși tratatul elementar se adresează în deosebi studenților, însă autorul cu o metodă destul de ingenioasă, face comparațiuni și cu dreptul italian sau belgian, iar uneori critică cu mult temei chiar modul de redactare a unor articole din codul nostru comercial, care nu sunt destul de clare sau nu mai corespund necesităților comerciale din zilele noastre.

Autorul îmbrățișează într'un tot armonice materia dreptului cambial, și ceea ce face acest tratat de un mare interes nu numai pentru studenți, dar și pentru juristi e că studiul dreptului cambial se face în mod comparat.

Astfel studentul dela facultatea juridică din Cernăuți, nu cunoaște numai principiile dreptului austriac, *recte* german asupra cambiei, dar și pe acelea ale dreptului român, *recte* italian, sursa tuturor legislațiilor comerciale.

Utilitatea de a studia dreptul din acest punct de vedere e mare, se cunosc ambele legislațiuni asupra celeilalte, contribuind astfel în mod lent și statornic la opera de unificare.

Din acest punct de vedere d. Hacman a pătruns foarte bine principiile legislației noastre cambiale și a studiat în mod amănunțit interpretarea ce i s'a dat de comercialiștii noștri codului comercial rămân referitor la cambie. De multe ori face apel chiar la jurisprudența noastră.

Ar fi de dorit, ca și profesorii noștri universitari, să nu se mărginească numai la o expunere exegetică a textelor de legi române, ci să facă și un studiu comparat cât mai detaliat cu legislațiile, care se aplică încă în teritoriile alipite, din cauză că nu avem o lege unificată.

Viitorii juristi se vor deprinde și cu interpretarea legislațiilor, care se aplică în provinciile alipite, că într'un viitor nu prea depărtat, să se procedă la unificarea legislațiunii.

Profesorii însuși vor avea ocaziunea ca să constate superioritatea unei legislații asupra alteia, și vor pregăti în mod lent opera de unificare, pe care ori câte comisiuni s'ar numi spre a o întreprinde, nu ne va da rezultate mai fericite, ca această interpretare de interpretare.

De aceea salutăm în tratatul elementar de drept cambial al d. Hacman, inaugurarea unei noi metode de expunere a dreptului, cu feunde rezultate și pentru studiul și progresul dreptului și pentru unitatea legislativă — care va cimentea unitatea națională și politică.

E. C. Deensară

LĂMURIRE

In nota noastră din numărul 7, p. 108, col. 2-a sus, s'a strecurat o eroare. Ideia trebuie precizată în sensul că dacă Tribunalul în aprecierea hotărârei Comisiunii arbitrale găsește că aceasta a statuat în afară de competența sa, sau cu exces de putere, aduce recursul și conf. ar. 24 din decretul-lege din

2 Aprilie 1920 evocă fondul și judecă afacerea după dreptul comun pentru prima oară.

Deci numai în cazurile de incompetență sau exces de putere se vor petrece lucrurile astfel, pentru celelalte motive de casare admise de art. 24, violare de lege, sau vădită eroare de fapt, Tribunalul admițând recursul și evocând fondul va judeca în ultimă instanță pentru motivele expuse în nota noastră.

EUG. EMMANUEL

Doctor în drept din Paris, Avocat

S'a pus sub presă ediția II-a **Asupra contractului de locațiune** de I. I. N. Jac Constantinescu, Consilier la Curtea de Apel Galați.

Lucrarea a fost revăzută, adăugită și complectată cu doctrina și jurisprudența până la zi, dublând volumul.

Această operă se tipărește în atelierele Soc. anon. *Curierul Judiciar*, București, Rahovei 5, unde se pot face comanda. **Prețul 25 lei.** Va fi gata în 15 zile.

Se expediază la cerere de *Curierul Judiciar* contra mandat poștal la care se va adăuga lei 2 pentru porto poștal.

A apărut în editura Societății anonime *Curierul Judiciar* București, Rahovei, 5.

Studiu Comparativ de Procedură Civilă de d-l Dr. Erast Mandicevski, Consilier la Inalta Curte de Casație. **Prețul 25 lei**

— Lege asupra Taxelor de timbru și înregistrare, adnotată, comentată și cu **Indice alfabetic** de d-l Corneliu Botez, consilier la Inalta Curte de Casație, vol. format mare 664 pag. **Prețul 58 lei.**

Zilele acestea a eșit de sub tipar **Codul de procedură civilă austriacă cu Norma de jurisdicție**, tradus de d-l C. A. Spulber, Consilier la Curtea de Apel și profesor la facultatea de drept din Cernăuți, și tipărit prin îngrijirea Ministerului Justiției.

Această lucrare, broșată, conținând 282 pagini, se găsește de vânzare la *Curierul Judiciar* pe prețul de 40 lei și se expediază contra preț plus 2 lei pentru port poștal.

Rugăm pe d-nii magistrați și avocați a ne trimite scris pe câte o pagină, descifrabil, hotărârile instanțelor judecătorești cari rezolvă chestiuni de drept discutabile, pentru a le putea publica în Curierul Judiciar. Cele mai importante vor fi publicate însoțite de note.

Rugăm cu insistență pe onorații noștri abonați a trimite prin mandat poștal plata abonamentelor datorate, pe adresa d-lui Codreanu, la ziar, sau să plătească încasatorilor noștri D. Niculescu pentru provincie și C. Petculescu pentru capitală, singurii împuterniciți a încasa sume și libera chitanțe din registrul cu mactă prevăzut cu stampila ziarului. Pentru circumscripția Curței de Apel TG. MUREȘ (Ardeal) a binevoit a primi însărcinarea cu totul în mod onorific, distinsul nostru colaborator VL. MAVRODINEANU, consilier la acea curte, iar pentru BUCOVINA d-l ROȘCA proprietarul Librăriei Ostagului Român din Cernăuți, cari sunt autorizată a primi publicațiuni, anunțuri și abonamente și a încasa sumele cuvenite, dăruind chitanțe desăvârșitoare din registrul prevăzut cu stampila ziarului „Curierul Judiciar”. Rugăm a li se da tot concursul.

„CURIERUL JUDICIAR”